

laiškai lietuviams

sausis/january 1989

Į KETURIASDEŠIMTUOSIUS METUS	1	Redaktorius
NERAMIOS JĖZAUS DIENOS	3	Wilhelm Schmidt
JIS ATJAUČIA MŪSŲ SILPNYBES	10	Chiara Lubich
DIDELIS GALVOSŪKIS	11	Kun. Jonas
PRIE ALVITO EŽERO	14	Kazys Bradūnas
MOTERIS PRIE ŠULINIO, MARIJA IR MES	17	Danutė Augienė
MIELAS PONE JĖZAU, PASAKYK MAN KĄ DARYTI?	21	Grażina Kriaučiūnienė
TIKRA DRAUGYSTĖ	26	Rima Polikaitytė
SPORTAS IR MOKSLAS	27	Marius Polikaitis
MENININKAS — DIEVO ATSPINDYS AR ŽMONIŲ TARNAS?	28	Alė Rūta
TĖVYNĖJE	29	Gediminas Vakarīs
KALBA	33	Juozas Vaišnys, S.J.
ĮVAIRYBĖS	34	Red.
ŠYPSULIAI	35	Red.
TRUMPAI IŠ VISUR	36	Juoz. Pr.

Viršelio apipavidalinimas — Petro Aleksos.

Laiškai Lietuviams — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$10.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1989 / SAUSIS - JANUARY / VOLUME XL, NO. 1

Į KETURIASDEŠIMTUOSIUS METUS

“Laiškai lietuviams” jau žengia į keturiasdešimtuosius metus. Pirmasis numeris pasirodė 1950 m. vasario mėnesį. Tai buvo mažutis, kuklutas, vos aštuonių puslapių leidinėlis. Jis net nedrįso pasirodyti savarankiškai, nepriklausomai nuo kitų leidinių, todėl jis buvo pažymėtas Nr. 1(34), lyg tai būtų “Misijonieriaus laiškų” tęsinys, nes tų laiškų buvo išėję 33 numeriai. Jam pasirodžius, susidomėjimas buvo labai didelis, todėl antrasis numeris jau nebuvo pažymėtas tęsiniu, nes buvo aišku, kad tai bus atskiras, nepriklausomas žurnalas, žadantis nueiti tolimą kelią. Šis antras numeris jau buvo dvigubai didesnis — 16 puslapių. Paskui jis vis augo ir tobulėjo, iki pasiekė 36 puslapius ir užsilvijo gražius viršelius. Toks jis eina iki šiol.

Nuo pat pirmojo iki praėjusių metų paskutinio numerio “Laiškai lietuviams” buvo spausdinami Marijos Nekalto Prasidėjimo seserų spaustuvėje Putname. Darbas visuomet buvo tvarkingai ir švariai atliktas. Už tai yra didelė, nuoširdi padėka ir seselėms, ir visam spaustuvės štabui. Iš buvusių spaustuvės vedėjų gyvos yra dvi: dabartinė vedėja M. Apolinara ir buvusi vedėja Onutė Mikailaitė. Iš kitų spaustuvės darbuotojų seselių dar yra pasilikusi ses. Konsolata, kuri gyvena Matulaičio namuose. Joms visoms trims — labai labai nuoširdi padėka.

Ypatingai redaktorius dėkoja teksto rinkėjui p. V. Abromaičiui. Tai puikus rinkėjas: ne automatas, bet galvojantis. Jis ne vieną kartą išgelbėjo redaktorių iš įvairių neapsižiūrėjimų, pastebėjęs vienokią ar kitokią klaidą. “Laiškų lietuviams” atžvilgiu jis nebuvo indiferentas, jam rūpėjo šio žurnalo tobulumas.

Fontanas ir Švenč. M. Marijos bazilika, Phoenix, Arizona (1987)

NERAMIOS JĖZAUS DIENOS

WILHELM SCHMIDT

Čia yra ištrauka iš Kristaus gyvenimo aprašymo, parašyto tokio žmogaus, kuris visą savo gyvenimą buvo paskyręs pasaulio pirminių religijų studijoms. Jis yra koauto-rius etnologijos metodo, kuris yra vadina-mas Schmidto-Grabnerio, arba Vienos etnologine mokykla. Tačiau Schmidtas, per-studijavęs, galima sakyti, viso pasaulio senąsias religines tradicijas, yra parašęs ir Kristaus gyvenimo istoriją „Ein Jesus Le-ben“, kuri pasižymi dalykišku ir drauge giliu Kristaus gyvenimo supratimu. Nie-kieno neprilygstama yra jo aštuonių tomų studija „Der Ursprung der Gottesidee“, kurioje jis Dievo idėjos kilmę bei raidą stu-dijuoja visuose kontinentuose. Kai šitoks plataus mąstymo žmogus rašo ir Kristaus is-toriją, tai nesunku pastebėti didelį jo ob-jektyvumą ir blaivumą. Tačiau, antra vertus, jis nė kiek nesibijo Kristaus gyvenime rasti stebuklingų dalykų ir juos vertinti. Žmogus, kuris moka skaityti ir įvertinti senuosius žmonijos religijų padavimus, su panašiu ob-jektyvumu eina ir į evangelijų pasakojimus.

Vertėjas

GALILĖJOJE PASIDARO JĖZUI NESAUGU

Nors Jėzus sugrįžo Galilėjon, tačiau tai ne dėl to, kad vėl viešai reikštųsi visuomenėje. Šioje visuomenėje yra įvykęs didelis skilimas. Žymaus skaičiaus buvusių mokinių atkritimas prasidėjo būti vis stipriau jaučiamas. Negana to. Net ir Galilėjoje daugelis atkritusių mokinių pasidarė Jėzaus priešai. Prie to dar prisidėjo stiprus Jėzaus susikirtimas dėl apsisvalymo nuostatų laikymo. Ne be reikalo Jėzaus mokiniai jį perspėjo, kad jis labai savo priešus suerzino. Fariziejų susierzinimas persimetė ir į platesnius visuomenės sluoksnius, nes ginčas ėjo apie labai įsisenėjusius tautos papročius. Jeigu pridėsime dar tai, kad Ero-das buvo nepatikimas Jėzaus atžvilgiu, tai reikės sutikti, kad Jėzaus padėtis Galilėjoje, iš išorės žiūrint, darėsi vis nepalankesnė ir net grasinanti.

Ir iš tikrųjų Jėzus šiuo metu ne tik jokios veiklos Galilėjoje nevykdė, bet net to krašto vengia. Jis laikosi pagoniškuose Galilėjos

Taip pat būtina padėkoti ir daugeliui kitų spaustuvės darbuotojų, kurių daugelio jau nebėra šiame pasaulyje. Juos visus prisiminsime maldose.

Gal kai kurie paklaus, dėl ko žurnalo spausdinimą perkeliame į Čikagą? Gal dėl dviejų priežasčių. Viena, Putname jau labai sumažėjo spaustuvės personalas, tad darbas pradėjo būti vis sunkesnis ir lėtesnis. Antra, dabar jau visur einama prie modernesnio spausdinimo būdo ofsetu.

Dabar, pakeitus spausdinimo būdą ir metodus, redakcijai ir administracijai, ypač iš pradžių, bus naujų sunkumų ir galvosūkių. Bet pati didžiausia redakcijos problema — stoka gerų straipsnių, naujų bendradarbių. Tad galinčius rašyti kviečiame į pagalbą. Norėtume turinį pagerinti ir pajvairinti, ypač dabar, kai atsidadys „Laiškams lietuviams“ kelias ir į Lietuvą. Viena ponia jau užsakė žurnalą dvylikai asmenų į Lietuvą. Atrodo, kad kai kurie jau gavo. Kai paaiškės, ar tikrai jau galima užsakyti ten gyvenantiems mūsų tautiečiams čia išeinančią spaudą, tai kreipsimės į visus, kad ir „Laiškus lietuviams“ užsakytų savo giminėms bei pažįstamiems, kurie ten yra išsiilgę religinio peno.

Redaktorius

pasieniuose. Jo kelionės pasižymi aiškiai pastebimu neplaningumu ir nerimu. Jis pasirodo tai vienur, tai kitur kaimyniniuose Galilėjos kraštuose.

JĖZUS ŠIANDIENINIAME LIBANE

Pirmiausia Jėzus pasirodo Tyro ir Sidono žemėse, kurios ribojasi su Galilėja ir nuo Kaparnaumo yra nutolusios dviejų dienų kelionės atstumu. Čia jis apsistoja vienuose namuose ir nori pasilikti nežinomas. Niekas neturėjo žinoti, kad jis čia yra. Bet taip neišėjo. Jis buvo žinomas ir šioje apylinkėje, nes Tyro ir Sidono žmonių tarpe buvo tokių, kurie girdėjo jo pamokslą nuo kalno.

Viena libanietė pagonė, kurios duktė buvo kankinama piktosios dvasios, išdrįso įsiveržti į namus, kuriuose buvo Jėzus. Ji norėjo prašyti, kad jis pagydytų jos dukterį. Ji suprato, kad ji čia yra įsibrovėlė, dėl to išsyk puolė prie Jėzaus kojų ir pasakojo apie savo dukters padėtį garsiu, rėkiančiu balsu. Tačiau, ką ji besakytų ir bedarytų, Jėzus jai neatsako nė vienu žodžiu. Bet kadangi ji nesiliauja prašiusi ir neišeina iš namų, tai jis pats išeina, nuo jos pabėgdamas.

Labai keistai atrodo šis Jėzaus elgesys, nes paprastai jis nepraeidavo pro šalį, nepasigailėjęs patekusių vargan. Galbūt šiuo atveju jį sulaukė mintis, kad čia jo pagalbos prašo pagonė. Bet juk ar jis nepagydytų pulkininko tarno ir krauju plūstančios moters bei vargšo apsėstojo Gerasoje?

Nelaimingoji moteris neatstoja nuo Jėzaus. Ji seka jį iš paskos ir nesiliauja maldavusi. Tai tęsėsi ilgai ir, matyt, buvo taip nemalonu, kad net jo mokiniai, priėję prie jo, prašė, kad jis moterį išklaustų, nes jos garsus šauksmas daro visiems nemalonų įspūdį.

Jėzus mokiniams atsako, primindamas jam galiojančią taisyklę: “Aš esu siųstas žuvusioms Izraelio namų avims”. Bet ar jis dabar taip mano? Jis tai sako tada, kai tos

“žuvusios Izraelio namų avys” savo gerąjį ganytoją yra atstūmusios ligi to, kad jis turi klaidžioti svetimame pagoniškame krašte. Ar tai nėra skaudi ironija? Lyg kad ta pagonė būtų tai pajutusi ir vėl metasi prie jo kojų, maldaudama: “Pone, pagelbėk man!” Tai yra tikra motinos rauda. Ji kenčia, kai jos vaikas kenčia.

Pagaliau Jėzus leidžiasi paveikiamas. Jis atveria burną. Bet ne tam, kad jos pasigailėtų. Ir ką gi mes išgirstame? Iš jo lūpų išeina aštrūs žodžiai: “Pirmiau reikia pasotinti vaikus. Negera yra vaikų duoną numesti šunyčiams”. Jis vis dar vengia pagydyti taip nepaliaujamai maldaujančios motinos kūdikį. Čia tiesiog negalima atpažinti tokio visada malonaus ir kilnaus Jėzaus.

Žinome, kad tie Jėzaus žodžiai nebuvo tokie kieti, kokie jie atrodo atsitiktinai išgirsti. Be abejo, jie pasako tai, kad namų vaikams priklauso pirmenybė. Tačiau pagonių jis čia neprilygina šuniui, Rytuose niekinamam gyvuliui. Jis čia kalba apie šunelius, kurie yra laikomi namuose, bet jie vis tiek nėra vaikai.

Matyt, ir jautriai motinai šie žodžiai ne taip kietai praskambėjo, kad ji dėl jų būtų visai netekusi vilties. Priešingai, jie paskatino ją nuostabiai kilniam prašymo formulavimui: “Taip, Viešpatie, tiesą sakai. Tačiau ir šuneliai po stalu maitinasi atmatoimis, kurios nukrinta nuo šeimininko stalo”.

Tada iš Jėzaus krūtinės pakyla gilus atsikvėpimas ir beveik susijaudinimas. Atkreipęs pilnas nuostabos akis į prašančiąją, jis sušunka: “O moterie, tavo tikėjimas didelis. Šių tavo žodžių dėka tebūna tau taip, kaip tu nori. Eik, tavo vaikas yra išgijęs. Eik, velnias iš jo yra išėjęs”.

Motina vėl puola Jėzui po kojų, būdama pilna džiugios padėkos. Tuojau atsikelia ir skuba namo prie savo kūdikio. Koks laimingas pasikeitimas! Nebėra daugiau konvulsijų ir šūkavimų. Mergaitė guli lovoje, gerokai išsisėmusi ir silpna. Ji tiesia rankas į

motiną, kuri dabar yra laiminga dėl savo tikėjimo ir tikra, kad Jėzus jos vaiką išlaisvino iš kančios visiems laikams.

Tačiau turime grįžti prie Jėzaus ir pažiūrėti, ar negalime rasti rakto išaiškinti mįslingai jo laikysenai maldaujančios motinos atžvilgiu. Vieną užuominą šiam klausimui išaiškinti galime rasti pačioje pasakojimo pradžioje. Ten buvo pasakyta, kad jis nuėjo į namus ir ten norėjo pasilikti niekam nežinomas. Stebuklas, kurio motina audringai prašė, būtų išdavęs, kad jis čia yra, ir galėjo sukelti dar didesnę visuomenės susidomėjimą. Kita užuomina išaiškinti šiam klausimui glūdi Jėzaus žodžiuose, pasakytuose mokiniams, kad jis yra siųstas Izraelio namų avims. To dėsnių, kurį jis buvo paskelbęs, nenorėjo taip greitai jų akyse peržengti. Dėl to jis davė tokį kietą atsakymą moteriai, kad ir apaštalai tai girdėtų. Tačiau tas pasakymas turėjo būti ir jos tikėjimo patikrinimas. Ar jis yra pakankamai tvirtas, ar ji yra pakankamai nusizėmusi. Panašiai jis tikrino ir sinagogos viršininko tikėjimą, kai jis leido jo dukteriai pirmiau mirti.

Jėzaus džiaugsmas, kad moteris išlaikė bandymą, buvo labai didelis. Jis yra paliudytas jo pagyrimo. Tai liudija, kaip labai jis norėjo moteriai pagelbėti ir kaip jam buvo svarbu laukti, kol sąlygos šiam maldos išklausa bus įvykdytos. Dėl to jo džiaugsmas galėti pagelbėti buvo ne mažesnis už džiaugsmą moters, kuriai buvo pagelbėta. Čia pasirodo kilnus jo širdies gerumas.

NEBYLIO IŠGYDYMAS DEKAPOLIO SRITYJE

Gandas, kurį turėjo sukelti stebuklingas mergaitės pagydimas, vertė Kristų keliauti kitur. Ir jis atlieka didelę kelionę į priešingą Galilėjos pusę, taip pat pagonišką Dekapolio sritį. Neseniai ten jis buvo buvęs ir išgydęs Gerasos apsėstąjį. Kadangi šiuo

metu jis negalėjo eiti per Galilėją, tai perėjo Litanijos upės pietinę dalį ir Antilibano kalnus, norėdamas pasiekti tą vienišą ir apleistą kraštą. Tačiau kaip skaudu jam turėjo būti, kai jis turėjo tokį ilgesį veikti žmonių išganymui, kam Tėvas jį buvo paskyręs. Dabar tą kraštą jis turėjo apeiti dideliu lanku.

Nors tai jam buvo nemalonu, tačiau tai jo neapkartino ir nesumažino širdies nusi-teikimo daryti gera. Tai aiškiau liudija tas įvykis, kuris atsitiko Dekapolyje. Pas Jėzų buvo atvestas kurčias nebylys, kad uždėtų ant jo rankas. Tačiau taip paprastai Jėzus į šį reikalą nežiūrėjo. Jis paima žmogų už rankos ir vedasi šalin nuo žmonių, norėdamas būti su juo vienu. Tada jis įkiša savo pirštą į jo ausis, nusišpjauna ir seilėmis patepa jo liežuvį. Paskui pažvelgia į dangų, giliai atsidūsta ir taria: „Atsiverk!“ Tuoju atsisveria nebylio ausys ir atsilaivsina liežuvis. Jis pradeda kalbėti, bet ne be trūkumų ir netobulai. Tačiau jis kalba su-prantamai.

Kai kas priekaištauja evangelijoms, sakydami, kad šiuo atveju Jėzus veikė kaip magikas. Tačiau apaštalai nesuprato šio įvykio kaip magiškos paslapties, nes jie praneša, kad Kristus šiam reikalui panaudojo kasdieninį žodį tos kalbos, kuria visi kalbėjo, būtent „Effeta“, o magika paprastai vartoja nesuprantamus žodžius. Žemas ir neprotingas būtų įtarimas, kad Kristus var-tojo magiką. Priešingai, čia pasireiškia pro-tinga mokytojo meilė, kuri nusileidžia iš savo išminties aukštumos ligi vargšo žmogaus žemumos, kad jį pakeltų ligi visiško ir kilnaus žmogiškumo. Norėdamas tai pasiekti, jis nesivaržo naudotis vaikiškai atrodančiomis priemonėmis, nes šiuo atveju, kai turima reikalą su žmogumi, lig šiol neturėjusiu tokių žmogiškų reiškimosi galių, kaip klausia ir kalba, yra tikslingos.

Trūkumas buvo ne tik šio žmogaus kūne, ir jo dvasia dėl šio dvilypio kūno trūkumo buvo išjungta iš santykio su kitais

žmonėmis. Dėl to jo visas brendimas buvo atsilikęs. Jėzus nori pagelbėti ir šio žmogaus dvasiai, kad ji pakiltų ligi galimybės būti tikinčia, atsiverti kilniu dėkingumu, jį pareikšti geradariui ir tokiu būdu pasiekti tikėjimo pilnumą.

Kaip tik dėl to Jėzus vedasi šį žmogų nuošalumon, kad jis suprastų, jog tai, kas čia jam atsitinka, ateina tik iš Jėzaus. Dėl to jis paliečia abu neveikiančius organus — lieživį ir ausis savo seilėmis, kad jam pasidarytų aišku, jog, kai jie pasidarys tinkami žmogiškam naudojimui, tai bus įvykdyta jo vidinės jėgos dėka. Dėl to Jėzus atsidūsta ir žvelgia į dangų, kad žmogus suprastų, jog Jėzus savo stebuklų galią turi iš savo Tėvo danguje ir kad jis nori kaupti žmones į jį.

Jėzus norėjo išvengti garso, kurį kėlė šis stebuklas, ir bandė jį sukludyti, įsakydamas niekam apie tai nekalbėti. Tačiau žmonės apie tai kalbėjo visur ir tai svarstė stebėdamiesi. Jie sakė: “Jis viską daro gerai — tiek kurčius padarydamas girdinčiais, tiek nebylius — kalbančiais”.

ANTRAS STEBUKLINGAS DUONOS PADAUGINIMAS

Jėzus nepasilieka ilgiau vienoje vietoje. Vis dar būdamas šiaurėje, vis tiek laikosi Genezareto ežero pakraščiu. Tai buvo Perea kraštas, kuris dabar priklauso Jordano valstybei. Tada tai buvo izraelitų teritorija, kurioje tačiau daug gyventojų buvo pagonys. Gandas apie ką tik padarytą kurčio nebylio pagydymą sklido plačiomis bangomis. Dėl to netenka stebėtis, kad ligoniai pas jį buvo nešami iš visų pusių. Negalėdamas jų išvengti ir toliau keliauti, jis užkopė ant vieno kalno ir atsisėdo. Grupės žmonių su savo kurčiais, aklais ir luošais bei kitokiais ligoniais surado jį ir guldė juos prie jo kojų.

Čia Jėzus nesiėmė platesnio mokymo. Tam šie žmonės, kurių dauguma buvo pagonys, nebuvo pribrędę. Tačiau jis parodė

savo širdies gerumą, gydydamas tuos ligonius. Šis jo širdies gerumas žmonėms kalbėjo labiau, negu jo žodžiai būtų galėję pasakyti apie jo galybę ir gerumą. Jų sielos buvo labiau sergančios negu jų kūnai. Jėzaus pamokymai tada buvo individualesnio ir praktiškesnio pobūdžio. Ir tai žmones dar labiau prie jo rišo, nes minios pasiliko su juo tris dienas.

Tas trijų dienų pasilikimas su Jėzumi liudija tų žmonių nepaprastą Jėzaus vertinimą ir jam dėkingumą. Jie vis labiau ir labiau buvo pagauti nuostabos, kai jie sutiko nebylius kalbant, raišus vaikščiojant, akus regint. Dėl to jie garbino Izraelio Dievą.

Ten, kur žmonės buvo atsekę Jėzų, buvo tikrai tuščia dykuma. Ji buvo toli nuo žmonių gyvenviečių. Nors žmonės buvo pasiėmę šiek tiek maisto sau ir savo ligoniams, bet per tris dienas viskas jau buvo sunaudota. Jų susižavėjimas Jėzumi buvo toks didelis, kad jie nerodė jokio ženklo eiti namo ir skirtis nuo Jėzaus. Jėzus tai pastebėjo ir pagalvojo, kas daryti. Jis pasišaukė savo mokinius ir tarė: “Man gaila žmonių. Jau trys dienos, kaip jie yra su manimi, ir neturi ko valgyti. Aš nenoriu jų siųsti namo, nes jie grįždami gali apalpti. Kai kurie jų yra atėję iš toli”. Mokiniai, nežinodami, ką daryti, atsakė: “Taip, bet kur šioje dykumoje galime gauti duonos tokiai daugybei pasotinti?” Jis tada paklausė: “Kiek duonos jūs turite?” Jie atsakė: “Septynis duonos kepalikus ir keletą žuvų”. Jis liepė žmonėms atsisėsti ant žemės. Paskui paėmė septynis duonos kepalikus, dėkojo Dievui ir davė mokiniams, kad išdalintų žmonėms. Taip pat palaimino žuvis ir liepė išdalinti. Visi valgė ir buvo pasotinti. Iš likusių mokiniai surinko dar septynias pilnas pintines. Valgytojų buvo apie keturi tūkstančiai, neskaitant moterų ir vaikų. Tai buvo nedaug mažiau, negu pirmajame duonos padauginime. Po to Jėzus jiems liepė eiti namo, nors jie būtų norėję čia dar ilgiau pasilikti.

Renesanso centras Detroite (1987)

Šis antras duonos padauginimas buvo paprastas didelės Jėzaus meilės parodymas išvargusiems žmonėms, kurie jam buvo parodę tiek daug pasitikėjimo ir prisirišimo, išbūdami su juo tris dienas. Dabar jis suteikė pagoniškai visuomenei panašią išorinę geradarybę, kokią anksčiau jis buvo suteikęs izraelitų visuomenei.

Palyginant su pirmuoju duonos padauginimu, čia išėjo paprasčiau. Prie šio duonos padauginimo Jėzus nejungė jokios simbolinės prasmės, ką jis buvo padaręs pirmajame duonos padauginime, pradėjęs kalbėti apie tai, kad jis duos valgyti savo kūną. Galbūt dėl to, kad pagoniška visuomenė visiškai nebūtų to supratusi, nors to gerai nesuprato ir izraelitų visuomenė. Į šį duonos padauginimą reikia žiūrėti tik kaip į gerą darbą.

GALILĖJOJE JĖZUI DAR NESAUGU

Šio laikotarpio Jėzaus nerimas pasirodo dar tuo atveju, kai jis, padaręs stebuklą, sėdo į laivą, norėdamas grįžti į izraelitų visuomenę. Šios kelionės tikslas buvo vietovė, kuri yra vadinama Dalmanutha. Tai buvo vieta, kurioje žydiškam elementui buvo stipriau atstovaujama. Kitaip ši vieta buvo vadinama Magedan. Ji buvo pietiniame ežero gale. Iš to, kaip Jėzus čia buvo sutiktas, pasirodo, kaip čia buvo įtempta padėtis ir kokios audringos buvo nuotaikos jo atžvilgiu žydų visuomenėje.

Kai tik apie jo atvykimą buvo sužinota, tuoj pas jį atvyko fariziejai, keistai susivieniję su sadukiejais. Šios dvi religinės srovės žydų visuomenėje kovojo viena su kita. Jas galima palyginti tam tikra prasme su mūsų

konservatoriais ir liberalais. Nusistatymas prieš Jėzų juos suartino. Jie atvyko diskutuoti su Jėzumi, norėdami jį atitraukti nuo visuomenės. Jie veidmainingai prašė Jėzų parodyti jiems ženklą iš dangaus, kad jie galėtų juo tikėti.

Jėzus, būdamas nuliūdęs, matydamas tiek daug apgaulės ir veidmainiško šventumo, tik atsidūsta ir jiems pradeda kalbėti apie natūralius dangaus ženklus. Jis kalba apie tai, kad iš to, kokie yra debesys, galima numatyti, ar rytoj bus giedra, ar audra. Tačiau jiems kito ženklo nebus duota, kaip pranašo Jonos ženklas, kuris išbuvo tris dienas žuvies viduriuose. Tuo pavyzdžiu Jėzus užmena jiems apie savo mirtį ir prisikėlimą.

Tai pasakęs, Jėzus palieka juos, nieko negavusius. Fariziejai jau anksčiau buvo iškėlę Jėzui reikalavimą parodyti ženklą iš dangaus. Jėzus, į tai atsakydamas, primena jiems, kad jie sugeba skaityti paprastus dangaus ženklus, tačiau tokių aiškių ženklų, kad jame išsipildo Senojo Testamento pranašystės, jo mokslo išminties, jo gyvenimo šventumo ir gausių stebuklų jie nemato. Jie nesugeba suprasti, kad jo asmenyje Dievas nori kelti savo Sūnaus vestuves su žmonija.

ATVIRA PAMOKA APAŠTALAMS, PLAUKIANT Į ŠIAURĘ

Jėzus kartu su mokiniais grįžta į laivą ir plaukia rytiniu pakraščiu atgal į šiaurę. Šis grįžimas atgal yra naujas Jėzaus netikrumo ir nerimo ženklas šiuo laikotarpiu. Iš to, kad jis čia buvo atvykęs, atrodo, jog jis vėl norėjo bandyti veikti Galilėjoje. Bet iš susitikimo su fariziejais ir sadukiejais pasirodė, kad tai yra neįmanoma. Galbūt kai kas galėjo taip išsiaiškinti jo atsisakymą duoti ženklą iš dangaus, kad jis neturi galios tokį ženklą duoti. Ir taip visuomenėje galėjo kilti abejonė, ar jis iš viso turi galią tokį ženklą duoti. Galimas dalykas, kad kas nors iš tos abejonės bus persimetę ir apaštalams.

Kai jie plaukė atgal, Jėzus buvo pris-

lėgtas sunkių minčių apie fariziejų ir sadukiejų blogumą, kuris kliudė jo veiklą tarpe kitų iš esmės geros valios žmonių. Ši situacija galėjo būti tinkama perspėti ir mokinius, kad jie saugotųsi fariziejų ir sadukiejų raugo. Tai, kas eina toliau, yra įdomus gabalas iš Jėzaus ir apaštalų tarpusavio sugyvenimo santykių. Iš to galima matyti, koks menkas buvo apaštalų supratimas ir kaip jam nuolat reikėjo juos grąžinti į teisingą kelią.

Staiga nutrūkus pokalbiui su fariziejais ir sadukiejais, jie užmiršo paimti į laivą duonos. Ir dėl to, kai Kristus jiems priminė saugotis fariziejų ir sadukiejų raugo, jie priminė duonos užsimiršimą. Mat laive jie turėjo vos vieną kepalėlį. Mokiniai tada buvo labai susirūpinę. Tą Kristaus išsireiškimą apie raugą jie suprato duonos reikšme, nes kelionėje jiems duonos labai trūko. Su tuo nerimu jie žiūrėjo į Jėzų.

Ta jų užmirštis ir mažatikystė sudarė Jėzui progą juos perspėti ir pamokyti, kad jie nepamirštų to, ką jie patys yra išgyvenę, ir kad tokiu būdu jų pasitikėjimas Jėzumi vėl būtų atstatytas ir kad jų dvasia pasilikėtų laisva, aiški ir budinti prieš dvasinius pavojus ir kenksmingas nuotaikas. Dėl to jis jiems kalbėjo: “Ko jūs rūpinatės, kad neturite duonos? Jūs vis dar nesuprantate. Turite akis, bet nematote; turite ausis, bet negirdite, ar jūs jau užmiršote, kai aš penkiais kepaluokais duonos pamaitinau penkis tūkstančius? Ir kiek pilnų krepšių duonos likučių jūs tada surinkote?” Jie susigėdę ir sumišę atsakė: “Dvylika”. — “O kai aš septyniais kepalėliais duonos pamaitinau keturis tūkstančius, kiek pintinių likučių jūs tada pririnkote?” Dar labiau susigėdę, jie atsakė: “Septynias”. — “Ir dar jūs nesuprantate, — tęsė toliau Jėzus, — ir dar jūs netikite, kad aš, kuris galiu pamaitinti tūkstančius, negalėčiau parūpinti užtektinai duonos, jeigu jums jos trūktų? Jūs esate pasikendę savo susirūpinime ir nesuprantate, kad aš jums turiu padaryti reikšmingesnių

perspėjimų. Dabar jūsų dvasia yra vėl laisva, kad jūs galėtumėte suprasti, jog aš ne apie duonos teslą kalbėjau, bet apie pavojingai ardančią fariziejų ir sadukiejų mokymo rūgštį”.

Dabar jie suprato ir gėdijosi, kad abu didžiuosius Jėzaus stebuklus buvo užmiršę, nepaisant to, kad jie patys buvo aktyvūs jų veikėjai. Juk jie patys mažą duonos ir žuvų kiekį dalino žmonėms ir po to surinko pintines nuostabaus valgymo likučių. Jeigu šis Jėzaus pamokymas buvo apaštalams reikalingas, pastatant prieš jų akis dviejų didžiųjų stebuklų tikrovę, tai šis atvejis yra naudingas ir visam vėlesniam pasauliui, kad sutvirtintų dviejų duonos padauginimo stebuklų realumą.

Laivas ramiai plaukė tolyn ir užtruko gana ilgai, nes jie praplaukė visą rytinį Genezareto ežero pakraštį, plaukdami į šiaurę. Aišku, kad vienu kepaliuku duonos visa grupė negalėjo pasisotinti. Jėzaus priminimas dviejų didžiųjų duonos padauginimų buvo tik įvadas ir jų pakvietimas, kad juose sužadintų pasitikėjimą, kad ir dabar jis jiems panašų stebuklą gali padaryti ir visą grupę pasotinti vienu duonos kepaliuku. Ir tai yra toks stebuklas, kuris buvo savaime suprantamas be žodžių, kad evangelistai aiškiais žodžiais jo net nepaminiėjo. Bet kad jis tai padarė, aišku iš to, kad, kūnu ir dvasia sustiprinti, jie tęsė savo kelionę vis tolyn ligi Betsaidos. Rytiniame ežero krante jie išlipo. Ten jau vėl buvo pagoniškas kraštas.

AKLOJO IŠGYDIMAS

Ten pas Jėzų atvedė aklą žmogų, prašydami ant jo uždėti rankas, nes manė, kad to užtektų ligonio išgydymui. Tačiau Jėzus šiuo atveju pasielgė ne taip paprastai. Su akluoju jis pasielgė panašiai, kaip prieš keletą dienų su kurčiuoju nebyliu. Jis paima neregį už rankos ir veda iš kaimo tolyn, norėdamas būti su juo vienu. Ten jis

seilėmis patepa nesveikąjį organą, kad suprantamu būdu parodytų, jog šiame gydyme dalyvauja iš Jėzaus vidaus einanti jėga. Po to jis dar deda ant jo rankas, kad ir tuo būdu perteiktų jam savo jėgą. Tada jo paklausė, ar jis matęs. Paklaustasis, plačiai atvėręs akis, atsakė: “Aš matau žmones, kurie juda, kaip medžiai”. Tai buvo netobulas ir neryškus regėjimas to, kuris dar turi mokytis regėti. Tačiau šis regėjimas buvo pakankamas, kad jam parodytų, jog Jėzus, kuris čia stovi, jį veikia, kad jam suteiktų visišką regėjimą. Dėl to Jėzus šį gydymą atlieka palaipsniui, kad gydomasis suprastų ir pajustų tikėjimo ir dėkingumo šaknis, kad ir jo sielos akys atsivertų šviesai.

Dar kartą Jėzus uždėjo ant buvusio neregio akių rankas ir liepė pasižiūrėti. Tada jis galėjo akis pakraipyti ir valdyti. Jau matė tobulai.

Kai stebuklas buvo įvykdytas, su pagydytuoju neregium Jėzus elgėsi panašiai, kaip su kurčiu nebyliu. Jis pasiunčia pagydytąjį į jo namus ir liepia niekam apie tai nepasakoti. Juk ir čia buvo pagoniškas kraštas — Jėzus nenorėjo viešumos.

KRISTAUS KELIONIŲ SVETIMOSE APLINKOSE PRASMĖ

Jėzus traukia dar toliau į šiaurę ir pasiekia Cezarėjos Pilypo sritį. Ko jis ten siekia? Gal jis nori visiškai apleisti Palestiną ir pastoviai pasilikti pas pagonis, nes žydiškoje visuomenėje jis jau negalėjo veikti? Ar jis yra padaręs tokį lemtingą sprendimą?

Jeigu pažvelgsime į paskutinės savaitės Jėzaus veiklą, ar mums neatrodys, kad čia buvo nuolat einama aplink Galilėjos sienas, lyg be jokio plano ir tikslo? Taip pat šiame vaikščiojime šen ir ten Kristus neturi tikslo sutikti žmonių. Priešingai, jis nori jų išvengti. Jis keliavo, norėdamas pasislėpti nuo žmonių. Ką visa tai reiškia? Štai jis dabar yra įžengęs į visiškai pagonišką sritį.

Ar jis yra pamiršęs, ką buvo trumpai prieš šias keliones savo mokiniams pasakęs, kad jis yra siųstas pas pražuvusias Izraelio šeimos avis? Koks iš tikrųjų yra šių neramių kelionių pagrindas? Ar jį kankina vidinis nerimas, kad ligšiolinis jo veiklos pagrindas yra atimtas iš po jo kojų ir jis nežino, kur savo veiklą nukreipti?

Apie savo veiklos būtinumą Jėzus yra pasakęs, kad ji, kaip deginanti ugnis, jį spaudžia ir stumia. O gal jis yra atsistojęs prieš didelį ir sunkų sprendimą ir kovoja pats su savimi, kaip ir kada jis turi tai padaryti? Kad jo meilė žmonėms nėra sunaikinta žmonių neapykantos jam, tai liudija neišskaičiuojami meilės darbai, kuriuos jis yra atlikęs šioje kelionėje. Ši jo kelionė pasižymi dideliu atsidavimu bei rūpestingumu meilės darbams, kaip ir anksčiau.

Kad jis pats nebuvo praradęs pasitikėjimo savo veikla ir pasidavęs abejonei, tai liudija kaip tik ankstesnis jo išbarimas apaštalų už jų mažatikystę. Jis žadino juose pasitikėjimą savo veikla. Taigi jo pasitikėjimas savo pasiuntinybe nebuvo sumažėjęs.

Jeigu Jėzaus laikyseną ir veiklą šiuo periodu rūpestingai sekame ir įsigiliname į jį kiek tai mums įmanoma, tai negalime nepastebėti, kad jis čia stovėjo prieš didelį sprendimą — prieš galimą tam tikrą jo gyvenimo posūkį. Tačiau prieš šį uždavinį jis stovėjo ne susikrėtęs ir kovodamas savo viduje, bet greičiau kaip tas, kurio pasirengimas dar nėra pasiekęs pabaigos ir kad jo laikas dar nėra pribrendęs išsipildymui. Tačiau gaunasi įspūdis, kad tas išsipildymo laikas jau betarpiškai stovi prieš jį.

Išvertė V. Bagdanavičius

• Su Kinijos knygynais pasirašė sutartį krikščionių organizacija „Amity Foundation“. Dabar bus galima Šv. Raštą platinti per knygynus. Iki šiol tebuvo galima įsigyti tik prie bažnyčių. Paskutinį kartą Šv. Raštas Kinijoje buvo spausdinamas 1981.

JIS ATJAUČIA MŪSŲ SILPNYBES

CHIARA LUBICH

“Mes gi turime ne tokį vyriausiąjį kunigą, kuris negalėtų atjausti mūsų silpnybių, bet, kaip ir mes, visai bandytą, tačiau nenusidėjusį” (Žyd 4, 15).

Šioje Šv. Rašto ištraukoje Jėzus pristatomas mums kaip kunigas. Kunigas atstovauja žmonėms pas Dievą, sako šv. Paulius (Žyd 5, 1). Jis kaip tarpininkas yra įgaliotas ginti ir užtarti žmones pas Dievą. Aišku, kad tokioje misijoje jis turi būti priimtinas Dievui, žinantis ir suprantantis žmonių reikalus.

Jėzus yra tikras ir tobulas kunigas, nes kaip Dievo Sūnus yra visiškai paklusnus Tėvo valiai, visiškai jį patenkinantis. Tapęs žmogumi, panašiu į mus, jis gerai mus supranta ir mus veda pas Tėvą.

Šiame mąstyme mes pirmiausia krepiname dėmesį į Kristaus kunigystės antrąjį aspektą. Jėzus, tapdamas žmogumi, prisiėmė ir visas mūsų žmogiškos prigimties ypatybes. Jis tikrai patyrė, kaip ir mes, nuovargį, silpnumą, alkį, troškulį, išsisėmimą, neturtą, priešingumą, o kai jo kančios metas artėjo — baimę (Mk 14, 33). Jis žinojo, kad bus sužlugdytas, apleistas ir mirs. Jis buvo gundomas, tačiau nenusidėjęs.

Toks yra Jėzaus paveikslas, perduotas mums apaštalų, kurie su juo buvo kartu ir jį pažino artimai. Tai labai skirtingas paveikslas nuo to, kokį kas nors galėtų įsivaizduoti. Kartais mes galime pagalvoti, kad buvimas Dievo Sūnumi apsaugojo jį nuo visų žmogiškų išgyvenimų. Jei taip tikrai būtų, Jėzus pasiliktų mums labai tolimas ir mūsų reikaluose nepasiekiamas. Iš tikrųjų gi faktai rodo, kad Jėzus patyrė viską, ką mes išgyvename, išskyrus nuodėmę; jis tikrai gali mus suprasti ir konkrečiai mums padėti (Žyd 2, 18; 5, 7-9).

Jėzus kaip Dievo Sūnus tikrai yra Dievo pusėje, bet jis yra ir mūsų pusėje kaip brolis,

Pereitų (1988) metų spalio mėnesį pasklido žinia, jog Torine laikoma ir per keletą šimtmečių žmonių gerbiama Kristaus laidotuvių relikvija — drobulė negalinti būti tikra. Trijų universitetų — Anglijos, Amerikos ir Šveicarijos mokslininkai, ištyrę ją radioaktyviuoju 14 C anglių, patyrę, jog ta marška esanti 14 šimtmečio medžiaga. Jei tai yra tikra, o mokslininkai sakosi esą 95% tikri, tai, žinoma, ji negalėjo būti Kristaus įkapių drobulė.

Tuoju iškilo klausimas, kaip galėjo toje drobulėje atsirasti nuostabus nukryžiuotojo Kristaus atvaizdas? Kad jis turėtų būti Kristaus, už tai kalba nemaža mįslingų faktų. Kad būtų lengviau susigaudyti, pažvelgtina į tos drobulės istoriją.

Katalikų Enciklopedija (188—189 psl.) rašo: “Iš pirmųjų krikščionybės keturių šimtmečių nėra jokių užsiminimų apie Kristaus laidotuvių įkapes. Pirmą kartą tokia drobulė minima 5-me ar 6-me šimtmeityje.

---

begaliniu troškimu norėdamas mums padėti, mūsų silpnumą suprasdamas. Jei tikrai Jėzus yra ir mūsų pusėje, tai koku būdu mes turime jį priimti? Mes turime jį priimti su meile, beribiu pasitikėjimu ir optimizmu.

Mūsų pačių suklupimai, kartais sunkumo ir nenoro varginimai negalės mūsų sulaikyti nuo pasiryžimo veržtis pirmyn. Niekas neatims mums drąsos, jei su visišku pasitikėjimu pavesime savo trūkumus ir ydas Dievo gailestingumui, būdami tikri, kad gausime jo malonės pagalbą.

Ką čia mąstėme, pagal tai galime ir gyventi, niekada nenustodami drąsos, vis atnaujindami pasiryžimus ir pastangas, visad pradėdami iš naujo.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

Manoma, jog tai esanti jeruzaliečio šv. Nino užuomina. Tuo pačiu laikotarpiu ją pamini ir Antoninas Placentinas. Keletas užsiminimų randami Mozarabikų religinėse apeigose 7-me šimtmeityje. Bizantijos mene, irgi jau 7 šimtmeityje, randami Kristaus palaidoto kūno paveikslai, ir dabar tebevartojami Didžiojo Penktadienio apeigose. 10-jo amžiaus gale ir pradžioje 11-jo Konstantinopolio kunigas Jonas Geometeris kalba apie Kristaus atvaizdą drobulėje. 1171 metais Williamas von Tyre, lydėjęs Jeruzalės karalių į Konstantinopolį, paskelbė, jog imperatoriaus rūmuose esanti laikoma Kristaus drobulė. Ketvirtajame kryžiaus kare dalyvavęs Robertas Clare rašė, jog 1203 metais ta drobulė buvusi viešai išstatyta Marijos bažnyčioje, Blacherinės vietovėje. Jis pridėda ir tai, kad Kristaus atvaizdas esąs aiškiai matomas. Sekančiais metais kryživiai nusiaubė Konstantinopolį, ir nuo to meto nebėra jokių žinių, kur ta drobulė dingo. Bet apie 1354 metus ji atsiranda Prancūzijoje, Lirey mieste. Čia ją atgabenęs imperatoriaus ministro pirmininko Geoffrey de Charny žmonos giminaitis. Nuo tų metų iki dabar jos buveinė visą laiką žinoma. Pagaliau drobulė padovanota Savoijos karaliui, kuris ją globoti pavedęs Torino vyskupams 1578 metais. 1978 m. ją aplankė apie trys milijonai maldininkų, pagerbdami kaip Kristaus laidotuvių relikviją. Bažnyčia, popiežiai, niekada nepasisakė nei už, nei prieš jos tikrumą. Tačiau, jei būtų buvę gana tikri, jog ji yra netikra, nebūtų leidę išstatyti ją viešai pagarbai.

Tai apžvelgus, ir kyla abejonė, ar ta drobulė ir joje esąs atvaizdas yra gero apgaviko apgaulė, ar ji tikrai yra mirusio Kristaus atvaizdas.

Viktoro Emanuelio paminklas Romoje (1987)

Kadangi iš pirmų 4 šimtmečių nėra jokių užsiminimų nei dokumentų, tai įtarimas turi savo pagrindą. Todėl popiežius Jonas Paulius II pavedė minėtiems mokslininkams nustatyti drobulės amžių moderniausiomis priemonėmis. Tačiau, ir jiems tarus žodį, kad ta drobulė esanti iš tarp 1260 — 1380 metų tarpo ir todėl negalinti būti Kristaus laidojimo įkapė, abejonėms galas nepadarytas. Kilo dar daugiau mįslių.

Visų pirma, patys mokslininkai nėra 100% tikri, kad jų nustatytas drobulės amžius yra tikrai toks. Jų tikrumas yra 95% procentų. Bet lieka dar 5% galimybė, kad ji gali būti ir senesnė.

Antra, atsiliepė ir kiti mokslininkai, tos drobės tyrinėtojai. Jų nuomone, drobėje esąs atvaizdas turi būti mirusio Kristaus paveikslas. Kas leidžia jiems taip galvoti?

1898 m. geg. 29 dieną, Torino advokatas ir fotografijos mėgėjas, išaiškinęs savo drobulės nuotrauką, pastebėjo, kad jis turi fotopozityvą, ne kaip turėtų būti — negatyvą. Todėl aišku, jog drobėje esąs atvaizdas yra negatyvas. Kaip tai galėjo atsitikti?

Ta nuotrauka-negatyvas rodo, kad paveikslas iki smulkmenų sutinka su Evangelijose aprašyta Kristaus kančia ir mirtimi. Kūne regimos tokios žaizdos, kokios likdavo po romėnų kareivių plakimo. Drobėje yra 5 pėdų ir 11 colių ūgio vyro labai sužalotas lavonas. Aiškos žymės ir erškėčių vainiko spyglių, padarytos gilios žaizdos galvoje ir ietimi perdurto šono žaizda. Pastebėta ir tai, kad rankos prikaltos ne per delnus, o per riešus, nors tapytojai visą laiką tapė Kristaus rankų žaizdas delnuose. Prikaltos per delnus rankos būtų

neatlaikiusios kūno svorio, vinytųjų būtybių perplėšusios delnus ir kūnas būtybių nukritęs. Todėl kryžiuočių per riešus.

Per riešus kalant, vinytųjų turėjo nutraukti — sužaloti vidurinį nervą (median nerve). Po to sužalojimo nykštys susitraukia į delną. Ir drobulėje keturi pirštai regimi normalioje padėtyje, o nykščiai yra susirietę į delnus. Vėl mįslė: ar viduramžių klastotojas būtybių galėjęs turėti tokias smulkias anatomines žinias ir visa taip suklustoti?

Belgas profesorius Gilbertas Raes, rūpestingai ištyrinėjęs drobės siūlus, atrado, jog tame lininiame audekle yra įmaišyta ir medvilninių siūlų, nors ir nedaug. Profesorius pastebi: “Kas yra susipažinęs su Senojo Testamento kunigų knyga, tas žino, jog izraelitams buvo nevalia maišyti audekluose linų su vilnomis. Izraelitui buvo nevalia užsivilkti tokios medžiagos drabužio nei laidotuviams vartoti”.

Šveicaras, žymus kriminologas dr. Max Frei 1973 ir 1976 metais susirinko iš Torino drobės žiedadulkių. Jas išstudijavęs nustatė, kad ta Torino drobė turėjo būti bent kurį laiką atvirame ore Jeruzalėje, ar jos apylinkėse, ar gal apie Negyvają jūrą. Jis suskaičiavo 58 rūšių žiedadulkių, kurios yra kilusios iš tų apylinkių.

1532 metais Chambéry mieste, kur buvo laikoma Torino drobulė, kilo didelis gaisras. Karštis vietomis sutirpdė metalinę dėžę, kurioje ta drobulė gulėjo. Ištirpęs metalas lašėjo dėžėn ir išdegino kai kurias jos vietas. Tačiau nepalietė paties paveikslo. “Vargdienių klarisių” vienuolės išdegusias vietas užlopė lininės medžiagos trikampaiais. Jos dabar toje drobėje aiškiai atskiriamos nuo viso audeklo.

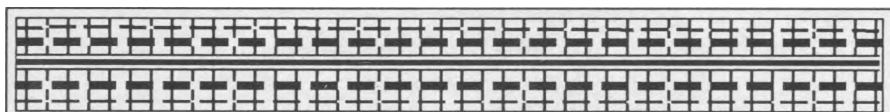
1970 metais dar nuostabesnę dalyką pastebėjo du jauni Amerikos Oro Akademijos kapitonai John Jackson ir Eric Jumper. Kompiuteriais beanalizavę, pamatė, jog drobulėje yra ne tik jau žinomas negatyvas, bet ir iki šiol nepastebėtas faktas, kad atvaizdas yra trijų išmatavimų. Paprastai kompiuteriai, analizuodami panašias nuotraukas, duoda grubiai iškraipytą paveikslą. O čia tas trijų matmenų paveikslas yra tobulų, nė kiek neiškraipytų proporcijų.

Dar kita mįslė: jei tą Kristaus atvaizdą būtybių tapęs ir gudriausias vidurinių amžių klastotojas, kad ir geriausias tapytojas, kokius dažus jis turėjo turėti, kad jie nė kiek nebūtų įsigėrę į drobulės siūlus, į jos medžiagą? Visoje meno istorijoje nėra žinomas kitas toks atsitikimas. To neįstengia išsiaiškinti geriausi mūsų laikų tapybos specialistai ir dažų žinovai.

Pagaliau paminėtinas ir toks faktas. Fotografijos menas išrastas tik 1822 metais. Iki to laiko niekas nė nesvajavo apie paveikslų “negatyvą” ar “pozityvą”. Tai atsirado tik su fotografijos menu. Tad kaip galėjo atsirasti prieš 400 metų negatyvus paveikslas? Kas būtybių sugalvojęs tokį vienintelį klastotės triuką, ir kuriam galui?

Susumuojant sakytina: jeigu paskutiniai 14 C tyrinėjimai ir būtybių nustatę drobės amžių iš 14 šimtmečio, tai vis tiek lieka labai svarbių kitų faktų, kurių tie tyrinėjimai neišaiškina: Todėl lieka galimas dalykas, kad Torino drobulė yra Kristaus įkapių drobė.

Šiam rašiniui panaudota medžiaga: 2 “Chicago Tribūne” reportažai, 3 “Our Sunday Visitor” straipsniai ir “Catholic Encyclopedia”.

Alvito ežeras ir bažnyčia nepriklausomybės metais

Kazys Bradūnas

PRIE ALVITO EŽERO

*Sken-dau, bro-lau!
 Sken-dau, bro-lau! —
 Skenduolis varpas atsišaukia
 Bokšto varpui.
 Po visą ežerą
 Jau rykauja narai.
 Saulėteky šventoriaus guobos
 Lukštena pumpurus.
 Kilnoja vėliavas giesmė,
 O mano rankoj tilindžiuoja
 Auksu nuspindintis varpelis,
 Ir aš dar vaikiškai bijau,
 Kad tik neplyštų
 Iš džiaugsmo man širdis.*

* * *

*Rugių laukai ir dalgis
 Dieną dar palauks —
 Rytoj šventa Ona,
 Visos Paprūsės šventė —
 Pasaulio sulėkimas Alvite.*

*Ir jau iš vakaro
Skenduolis varpas
Pakaitomis su bokšto broliu
Gieda mišparus.*

*Visur branda, gerumas —
Ir tu mainaisi širdimi
Su akmeniu, su žalčiu,
Su duonos kepalu ir vandeniu,
Kepurę nuimi šventoriaus vartuose,
Tada
Didysis varpas atsidūsta...
Rugių laukai ateina prie altoriaus.*

***

*Liūdnesnio varpo gausmo negirdėjau
Kaip gūdų rudenį,
Kada atrodė,
Jog mane patį lydi
Lygių laukų platybėmis
Į ten,
Iš kur negrįšiu.
Tada ir įsmeigėm
Mažą medžio kryželį
Ir juodu pieštuku užrašėme:
O n a Š u l i n s k i e n ė .*

*Beveik po pusės šimto metų
Turbūt ir to jau ženklo nebėra,
Ir kapas nelankytas dingo,
Tik auklės karsto brangios įkapės —
Dainos ir pasakos
Pro smilties puriąją velėną
Man ir šiandieną spindi.*

***

*Dabar žiema —
Ežero veidą dengia ledas,
Miega šventoriaus guobų pumpurai,
Bet pamatai nugriauto bokšto
Įsišaknyja,
Ir varpas,
Krūtinėje nuskendęs,
Gaudžia,
Lyg atsišauktų ežero dugne
Mano pasaulio Atlantida.*

Čikagos Wells Street su traukinėlio bėgiais viršuje (1987)

MOTERIS PRIE ŠULINIO, MARIJA IR MES

(Paskaita, skaityta katalikėms moterims Marijos metų proga)

DANUTĖ AUGIENĖ

Samarietė moteris prie šulinio atspindi mūsų visų moterų miniatiūrinėje gamoje charakteringą būseną, kuri nuskamba pagrindiniais tonais: 1. mūsų dvasinės sausras, 2. „gyvojo vandens“ troškulys, 3. reikalas dalintis savo asmeniniu pasauliu su kitais.

Pagal šv. Joną, kiekvienas šios žemės asmuo yra apgaubtas tamsos. Jis išgyvena dykumą ir sausrą. Jis ilgisi šviesos, tiesos, meilės ir gyvenimo tikrąją prasmę. Visa tai galime rasti Dieve. Bet Dievas nėra nei matomas, nei paliečiamas. Jo išganinga meilė reiškiasi per žmogų, Tvėrėjo tiesioginį įrankį. Ir niekad nežinai, kada, ir kur, ir ką sutiksi, per kurį tau kalbės Dievas. Labai dažnai Dievas prakalba į mus per tuos, iš kurių mažiausiai tikimės.

Kad išgirstume Dievo balsą, arba tą balsą perduotume kitiems, turime būti atviri, imlūs, nuoširdūs, mokantys tylėti ir išklausti kalbantį. Tėvai — savo vaikų pasisakymus; mokytojai — savo mokinių klausimus bei abejones; menininkai, rašytojai turi jausti žiūrovų ir skaitytojų estetinį alkį; mokslininkai — žmonijos gyvenimo pilnatvės trūkumus; humoristai — savo lengvo, kad ir kartais kandaus juoko sugebėjimu skaidrinti kartumo pritvinkusį žmogų. Kiekvienas ūkininkas, virėjas, mechanikas, vairuotojas savo elgesiu gali ištiesti pagalbos dvasinę ranką tam, kuris prašo: „Duok man gyvojo vandens...“ Tai bus lengva tam žmogui, kuriam nesvetimas šv. Jono Krikštytojo dėsni: „Aš turiu mažėti, kad kitas augtų“. Labai dažnai mes praeinam išdidžiai pro tuos, kurie ištisia į mus ranką. Neatsiliepiame, nors girdime šauksmą. Smerkiame ir neatleidžiame, nors patys norime būti išteisinti. Nepakenčiame

žmonių, kurie turi kitokį negu mes išsilavinimą, temperamentą, kitokią kilmę, rasę, nuomonę. Mūsų dvasinis pasaulis pilnas, nors ir nepavojingų, piktžolių, stabdžių, kurie apsunkina normalią kelionę mums patiems ir atvirą, nuoširdų kito žmogaus reikalų supratimą. Kartais tik dideli vidiniai sukrėtimai, nelaimės, liga, šeimos tragedijos, artimųjų netekimas, buvusio talento išsekimas mums atveria akis į Dievą ir į žmogų.

O mes, krikščionys, turime būti ta šviesa, kuri apšviestų ir šildytų kiekvieną, kurį savo kelyje sutinkame. Juk žodis „krikščionis“ yra kilęs iš graikiško žodžio „christos“ (pateptasis). Tai reiškia toks, kuris neša ramybę, suraminimą, malonę jos reikalingiems, nelaimingiesiems. O tų nelaimingųjų, paguodos reikalingų — pilna žemė, pilni takai ir takeliai.

Skaitydami Evangelijas ir Apaštalų darbus, mes sužinome, kad Jėzus ypatingą dėmesį skyrė nelaimingiesiems ir nusidėjėliams. O kodėl jiems? Jis sakė: „gydymo reikia ne sveikiems, bet ligoniams“. Mes gerai žinome, kad greičiau išgyja tas, kuris gydymą priima atvira širdimi, vykdo nurodymus, paklusta mokymui. Toks buvo ir la-tras ant kryžiaus, ir samarietė moteris prie šulinio, ir Marija Magdalietė.

Nuostabus tas Jėzaus pokalbis su samariete prie šulinio; ypač ramus priėjimas prie moters sielos — laipsniškas, augantis, crescendo. Atsiminkime, kad tais laikais į moterį žydai žiūrėjo, kaip į menkesnį sutvėrimą už vyrą, ir viena kasdieninių žydų maldų buvo: „Ačiū tau, Dieve, kad tu manęs nesukūrei moterimi...“ Taigi moteris, ir dargi nežydė, buvo tikrai kažkas pasibaisėtino. Todėl

nestebėtina, kad grįžę apaštalai apstulbo, pamatę Jėzų, kalbantį su samariete. Taip pat ir graikų bei romėnų mąstytojai savo mokyklose diskutavo, svarstė, ar moteris turi sielą...

Krikščionybė nutiesė naują kelią moteriai. Absoliutų perversmą padaro Marija. Bažnyčiose ant altorių mes žiūrime į Mariją, kaip į dangų paimtąją, vainikuotą dangaus Karalienę, bet pamirštame visą jos gyvenimo eigą. Pabandykime žvelgti į Mariją kaip kiekvieną iš mūsų, kaip žmogų, kaip moterį. Norint kitą suprasti, reikia įsiaiuti į jo batus. Tai teisingas patarimas. Angelo apreiškimas Marijai — tikra staigmena. Kartais ir mūsų gyvenime panašiai atsitinka — gauname kokias nors nelauktas, netikėtas pareigas. Šeimoje atsitinka nenumatyti įvykiai. Vaikų gyvenimo lūžiai. Marijai apreiškiama, kad ji išrinkta tapti Dievo Motina. Marija — jauna žydaitė. Žinia ją išgąsdino. Atsiminkime, kad žydų tautos mergaitės tokiais atvejais būdavo užmušamos akmenimis. Bet Marija nesuabejojo. Ji įtikėjo Dievo jai pavesta misija ir ją priėmė, o su ja ir visas pasekmes, nes “su Dievo pagalba viskas įmanoma” — toks buvo jos nusistatymas.

Kaip mes panašiais atvejais elgtumės? Kaip priimtume bandymus, pareigas, kaip žiūrėtume į Mariją, jei gyventume jos laikais, stebėtume tą įvykį? Kaip apsispręstume — už, ar prieš?

Štai vėl — Marija eina aplankyti Elzbiotos. Jai reikia suraminimo, saugumo, paguodos. Kokia palaima turėti gerų draugų! Koks suraminimas, kai dalinies savo rūpesčiais su nuoširdžiu žmogumi... Kaip saugesnis jauties, kai esi supastas, paguostas. Svarbiausia — supastas.

Marija — tremtinė. Ir štai, dar Jėzui negimus, Marija pradeda tremtinės kelią. Sugrįžkime 40 metų į savo gyvenimo praeitį, kai pradėjome tremtinių kelionę. Mūsų atmintyje iškyla netikrumas, nežinia, svetimųjų baimė, visokie nepritekliai... Šv. Luko Evangelijoje skaitome: “Juozapasėjo

iš Galilėjos miesto Nazareto į Dovydo miestą, vadinamą Betliejumi... su savo sužadėtine Marija, kuri buvo nėščia. Jiems ten einant, prisiartino jai metas gimdyti”. Užeigose jiems nebuvo vietos, jų niekas nepriėmė. Taigi nei vietos sustoti, nei sąlygų ruoštis gimdymui, nei sanitarinės pagalbos, nei slaugės, nei daktaro. Ar rengdami Kūčių dieną prakartėlę po Kalėdų eglute, mes apie tai pagalvojame? Ar savo vaikams pasakojame, kokiame skurde pas mus atėjo Išganytojas? Ar prisiminus visa tai, Marija nepriartėja prie mūsų, kaip sesuo, kaip draugė, kaip vargo Motina? Taip, su Dievo pagalba viskas galima...

Šv. Šeimos Odisėja tęsiasi. Mato Evangelijoje skaitome: “Štai vėl pasirodo Juozapui sapne Viešpaties angelas ir sako: ‘Kelkis, imk kūdikį su motina ir bėk į Egiptą. Pasilik ten, kol tau pasakysiu, nes Erodas ieškos kūdikio, norėdamas jį nužudyti’”. Pranašo Jeremijo pranašystė išsipildo: “Pasi-girdo šauksmas, garsios dejonės ir aimanos: tai Rachelė rauda savo vaikų; ir niekas jau jos nepaguos, nes jų nebėra...” Čia varta ir mums prisiminti mūsų giminių, mūsų tautiečių trėmimą į Sibirą.

Erodui mirus, Šv. Šeima grįžta į Nazaretą. Grįžę gyvena Nazarete uždarą gyvenimą. Marija stebi sūnų ir jaučia, kad, nors jis jos pagimdytas, jai nepriklauso. Simeono pranašystės šventykloje ji nebegali užmiršti. Ji kenčia. Gyvena nežinojimu ir netikrumu. Ją graužia nerimas, kaip vėžys. Nežinai, kaip greitai jis tave visiškai apims ir suės. Kaip ilgai tu žiūrėsi į mylimo asmens kančią ir kaip ilgai džiaugsies jo buvimu, nors ir kentėdama?

Jėzus jau 12 metų. Šv. Šeima keliauja į Jeruzalę, į šventyklą. Jėzus grįžtant atsiskiria. Šeima ieško. Randa šventykloje tarp daktarų ir Rašto žinovų. Marija jaučia Jėzaus pranašumą, jo neįprastą išmintį ir šviesų protą. Jėzaus lūpomis prakalba Dievas, ir Marija jo klausos apstulbus, nesuprasdama prasmės.

Marija išgyvena sūnaus praradimo jausmą, kaip ne viena šių laikų motina, kai mūsų paaugliai vaikai palieka namus, laisvės ir nepriklausomumo ieškodami. Tas praradimo jausmas, nors Jėzus grįžo į namus, kartu gyveno, dirbo ir buvo paklusnus, Marijos nepaliko ramybės. Jėzus visad buvo ir išliko mįslė Marijai. Ji jautė, jog jis ją paliks, kad priklausytų visiems. Ji tikrai prisiminė Abraomo sūnų Izaoką ant laužo. Ji klausė savęs: kada tai įvyks? Kada išsispręs toji nežinia? Kada bus paskelbtas sprendimas? Ar ir mes neišgyvenome panašių jausmų?

Lig šiol dalinomės mintimis, kad priartintume Mariją prie kiekvieno mūsų, kaip artimą, paprastą, suprantamą. Dabar pereikime prie popiežiaus Jono Pauliaus II enciklikos „Redemptoris Mater“, parašytos Marijos metų proga, norint išryškinti Marijos vaidmenį Bažnyčios ir žmogaus dvasiename gyvenime. Enciklikoje sakoma, kad žmonija padarė stebėtinų atradimų ir pasiekė nepaprastų rezultatų mokslo ir technologijos srityse. Netikėtinau pakilo progresas ir civilizacija; galėtume sakyti, kad paskutiniu metu šis progresas viršijo visas viltis ligšiolinėje žmonijos istorijoje. Bet pagrindinėje žmogaus formavimo srityje pažangos mažai matyti. Vyksta amžina ir nuolatinė kova tarp gėrio ir blogio, tarp kylančio ir puolančio žmogaus, ir su dideliu gailesčiu turime pripažinti, kad blogis vis dažniau laimi. Bažnyčia šaukiasi išganytojo ir jo Motinos pagalbos. Taigi popiežius skelbia Marijos metus, norėdamas išryškinti ir pabrėžti jos svarbą atpirkimo paslapyje.

Nors Šv. Raštas mažai kalba apie Mariją, bet ji aktyviai ir nuolat dalyvavo apaštalų ir visų įvykių tarpe. Ji — Dievo Motina ir Dievo tarnaitė. Ji — mūsų tarpininkė ir modelis kiekvienam, kaip reikia krikščioniškai gyventi. Ji yra mūsų Motina, paties Kristaus ant kryžiaus mums padovanota, kai tarė Jonui: „Štai tavo Motina“. Tai reiškia ir mūsų visų Motina. Jonas pasiėmė Mariją į savo namus. Kiekvienas turėtų pasikviesti

Via Dolorosa Jeruzalėje (1986)

Mariją į savo namus, nes, kaip popiežius rašo, „moteriškumas yra vienintelis kelias į intymų ryšį su Atpirkėjo Motina, o per ją ir su pačiu Atpirkėju“. Ji — moteriškumo šviesa. Joje moteris randa garbingą savo paskirties, pareigų ir gyvenimo raidos išsipildymą. Ji yra mūsų viltis piligrimų kelionėje. Ji yra pradžia ir centras atpirkimo paslapties, bet ji yra ir moteris, kaip kiekviena mūsų. Ji — pirmasis, ištikimas, nesvyruojantis piligrimas tikėjimo kelionėje, Dievo numatyta ir išrinkta prieš amžių pradžią, pasakiusi „fiat“

— tebūna taip, kaip tu pasakei. Ji tai pasakė savo noru, neverčiama, nes Dievo pasirinkimas ir gyvenimo kelias jai nebuvo abejotinas ar bauginantis. Ji jautė, kad su Dievo pagalba viskas galima. Atėjusi iš paprastos žmonių šeimos, Marija yra išimtis žmonių giminėje. Ji, anot Vatikano II susirinkimo pareiškimo, yra pirmą kartą Bažnyčios kūrėja savo tikėjimu, meile ir tobula vienybe su Kristumi. Ji — kviečianti ir vedanti žemės vaikus į išganymą. Ji yra neatskiriama Eucharistijos dalyvė per savo Sūnų. Ji yra visų dorybių pavyzdys. Žmonijos išganymas atėjo per Mariją — per jos Sūnų Jėzų Kristų. Ji — šventumo sėkla arba šaltinis, viršijantis visus Dievo kūrinius danguje ir žemėje, o kartu nusižeminęs paprastumas, viena iš vargdienių tarpo, pati trokštanti išganymo.

Marija — be nuodėmės pradėtoji, nuo pat pirmojo jos sukūrimo momento priklausanti Kristui, gaunanti gyvybę iš to, kurį vėliau pati pagimdo, taigi ji Kūrėjo Motina. Elzbieta pirmoji pasveikina Mariją, kaip Viešpaties Motiną. Elzbietos pasveikinimas sutiktai Marijai yra liudijantis ir prasmingas, ypač paskutiniai Luko užrašytieji žodžiai: “Palaiminta, kad įtikėjai, kas Viešpaties tau buvo pasakyta”. Čia pabrėžiamas besąlyginis Marijos tikėjimas. Popiežius savo enciklikoje rašo, kad Marija tapo visiškai atvira Dievo malonei. Tai yra sąlyga mums visiems, kad Dievo malonė paliestų mūsų dvasinį tikėjimo pasaulį. Taigi Dievas beldžiasi į mūsų duris, beldžiasi ir kantriai laukia, ar mes teiksime jas atidaryti.

Kaip Abraomas savo besąlyginiu tikėjimu buvo Senosios Sendoros pradžia, taip Marija savo “fiat”—tebūna pradeda Naująją Sendorą. Reikia turėti vilties neviltyje, nes Dievui nėra negalimų dalykų. Marija visoje savo žemės kelionėje visiškai buvo pasivedusi Tam, iš kurio rankų buvo išėjusi.

Marija pergyveno skaudų savo lūkesčių lūžį. Angelui apreiškiant, ji girdėjo, kad pagimdys sūnų, jį pavadins Jėzaus vardu, nes

jis bus Išganytojas, karaliaus Jokūbo namams ir jo karaliavimui nebus galo. Pranašystė atitiko viso Izraelio troškimą ir viltį, kad jie susilauks galingo karaliaus. Bet štai po Jėzaus gimimo, per jo aukojimą bažnyčioje — kita Simeono pranašystė: kūdikis bus pasipriešinimo ženklas, ir jos širdį pervers kalavijas (Lk 2,34). Simeono pranašystė, lyg antrasis apreiškimas, nusako realią istorinę padėtį, kad gimęs Išganytojas turės atlikti išganymo misiją, kad ji pati kentės šalia kenčiančio sūnaus, kad jų gyvenime rutuliosis skausmas.

Popiežius savo enciklikoje išryškina Marijos Tarpininkės tarp Dievo ir žmonių vaidmenį. Šis Marijos tarpininkavimas prasidėjo Kanos vestuvėse. Marija tarė: “Jie nebeturi vyno...” Jėzaus atsakymas buvo: “Kas tau ir man, moteriške”. Vadinas, kam mums tokiomis smulkmenomis rūpintis? Marija mato nemalonį šeiminių padėtį ir nori žmonėms padėti. Ji jautri ir nuoširdi. Jai rūpi žmonių reikalai ir norai. Ji tikisi savo prašymui Kristaus pritarimo ir sako tarnams: “Darykite tai, ką jis jums lieps”. Ir vanduo paverčiamas vynu. Taigi Marija yra tarpininkė ir advokatė mūsų maldoms. Bažnyčia per apaštalą Paulių moko, kad vienintelis tarpininkas tarp Dievo ir žmogaus yra Jėzus Kristus, bet Marija, būdama Dievo Motina, gimdytoja, intymiai sujungta su Kristaus atperkamąja meile žmonėms, padėdama savo užtarimu, kai jos prašome, yra tikra tarpininkė tarp Dievo ir žmonių. Tai jokių būdu nemažina Kristaus Tarpininko vaidmens. Antrasis Vatikano susirinkimas skelbia: “Taigi Marija Dievo išrinktoji prieš laikų pradžią yra malonės pilnoji ir talkininkė atpirkimo kelyje”.

Pagaliau Marija po kryžiumi. Marija ištikima savo Sūnui iki jo kūniškos, žmogiškos mirties. Ji yra su juo ir kančioje, ir mirtyje. Ji ištikima tikėjime ir nesvyruojanti liudininkė. Ji heroiskai paklusni ir pasivedanti Dievo valiai. Bažnyčios Tėvų teigimu, Marijos paklusnumo buvo atsištas Ievos

“Mielas pone Jėzau, pasakyk, ką man daryti?”

(Suaugusiųjų konkurse V premiją laimėjęs straipsnis)

Gražina Kriaučiūnienė

Šios dainos žodžiai praėjusios žiemos metu skambėjo po visą Ameriką. Dainavo maža mergaitė, atkreipdama dėmesį į vaikų mušimą, prašydama Jėzaus pagalbos ir globos. Ši daina stebėtinai išpopuliarėjo, nors nebuvo reklamuojama. Daina bei pagal ją sukurta vaizdajuostė atkreipė viso pasaulio dėmesį į seniai egzistuojančią šeimos ligą — vaikų skriaudimą (child abuse). Ši problema ne nauja. Vaikų skriaudimas, brutalus elgesys su jais egzistavo per šimtmečius. Tik 1974 m. Amerikos gyvulių apsaugos draugija atkreipė į tai dėmesį ir bandė vaikus užstoti.

nepaklusnumo mazgas. Marija laikoma gyvenimo Motina. Ji pirmoji savo Sūnaus mokinė ir apaštale. Žmonių užtarėjos galia jai buvo duota nuo kryžiaus, kai Jėzus Mariją paskyrė Bažnyčios ir visų mūsų Motina.

Pagal Marijos Dangun Paėmimo dogmą, Marija yra artimoje ir neišardomoje vienybėje su Kristumi per savo motinystę ir Kristaus nuopelnus. Ji būsimi tarpininkė ir paskutinįją Kristaus atėjimo dieną. Visą savo gyvenimą buvusi Dievo tarnaitė, Marija tampa visatos Karaliene, nes tarnauti reiškia karaliauti.

Baigiamo Kryžiaus kelių ketvirtosios

1974 m. sausio 31d. Amerikos prezidentas pasirašė įstatymą, kuriuo buvo nustatyta, kad vaiko skriaudimas ar apleidimas yra bet kuris fizinis ar protinis kenkimas, lytinis nuskriaudimas ar piktybinis elgesys su mažamečiu vaiku (žemiau 18 m.), atliktas asmens, kuris yra atsakingas už vaiko gerovę, tokiose aplinkybėse, kuriose vaiko sveikatai ir gerovei kenkiama ar grasinama. Tačiau šis federalinis įstatymas tiksliai nenustatė, ką specifiskai reiškia vaiko skriaudimas, kenkimas ar apleidimas. Ši interpretacija palikta paskirų valstijų teismams, įstatymams bei įstaigoms.

Vaikų skriaudimas skirstomas į keturias kategorijas. Pirmą — fizinis vaikų skriaudimas (physical child abuse), jau trečias dešimtmetis šio krašto spaudoje keliamas, lengviausiai pastebimas, nes matomi aiškūs fiziniai ženklai. Antra — vaikų emocinis-psichologinis skriaudimas (emotional child abuse) yra sunkiau pastebimas ir dažniausiai atsispindi vaiko elgesyje. Trečia — vaikų lytinis piktnaudžiavimas (sexual child abuse or molesting). Kartais jis palieka fizinės žymės. Pastebimas pasikeitęs vaiko elgesys. Ketvirta — vaiko apleidimas (child neglect). Jis gali būti emocinis arba fizinis. Fizinį lengva pastebėti, bet emocinį dažniausiai tik profesionalai gali nustatyti.

Reikia pastebėti, kad vaikų skriaudimas nesiriboja tik vienu būdu. Fiziškai skriaudžiamieji dažnai išgyvena ir emocinį skriaudimą, o lytiškai skriaudžiamieji neretai būna ir fiziškai skriaudžiami.

stoties malda, gauta iš Lietuvos:

“Motinos, močiutės, žmonos, mergaitės su ryšuliais, rožančiais, su ištverme didžiule, nieko neturėdamos, tik širdį, nieko daugiau nežinodamos, tik ‘taip reikia’, visados buvo Lietuvos ir Bažnyčios neišsemiamas gerumo šaltinis, apgaubiantys angelo sparnai, garantuota pagalba ir dosni ranka.

O Kristaus Motina, einanti su Sūnumi, Lietuvoje motina, mokanti rašto ir Katekizmo, mūsų motinos, atvedančios mus prie altoriaus, ir kiekviena moteris, daranti gera, visos jos panašios į Tave, visos jos — Marijos dukterys!”

Vaikų auginimas ir auklėjimas “beržinės košės” metodu užtinkamas jau Senajame Testamente. Manau, kiekvienam teko girdėti sakant: nenaudosi rykštės, pagadinsi vaiką. Faktas, kad proporcingai daugiausia skriaudžiamų vaikų yra fundamentalistų tarpe, rodo Šv. Rašto įtaką tokiam vaikų auklėjimui. Šiomis dienomis toks elgesys vadinamas *disciplina*. Žodžiu, juo daugiau vaikas fiziškai yra baudžiamas, juo griežtesnė disciplina. Tėvai už tokį elgesį retai smerkiami, bet dažnai giriami, kad bando gerus vaikus užauginti, juos taip griežtai “disciplinuodami”. Lotynų kalbos žodis *disciplina* reiškia “mokslas, mokymas”. Taigi, tikra šio žodžio prasme, vaikus disciplinuoti reiškia juos mokyti, o ne mušti. Fizinė bausmė retai pasiekia savo tikslą ir nieko bendra neturi su tikra disciplina.

Romos imperijos laikais tėvas turėjo teisę savo vaiką mušti, užmušti ar vergijon parduoti. Per ištuoką tėvas automatiškai gaudavo vaikus savo globon. Tik XV ar XVI šimtmeityje Europoje tėvas prarado teisę savo vaiką užmušti. Tačiau tėvo teisės ir šiais laikais viršija motinos teisės. Pvz., net ir po moterų teisių sąjūdžio, jei tėvas per ištuoką reikalauja gauti vaikus savo globon, teismas 70% atvejais tėvui juos priteisia. Tad nereikia stebėtis, kiek daug vaikų yra vagiami to asmens, kuris juos prarado.

“Rykštės” auklėjimo metodas buvo pagrindinis ir beveik vienintelis iki šio šimtmečio vidurio. Tik psichologams pradėjus tirti šios sistemos žalingumą ir atrandant kitokius auklėjimo metodus, vaikų padėtis pradėjo keistis. Anksčiau vaikus fiziškai bausti galėjo ne tik tėvai, bet ir mokytojai. Dabar Švedijoje, pagal įstatymą, net ir tėvai negali savo vaikų fiziškai bausti. Tai laikoma kriminaliniu nusikaltimu. O Amerikoje 1978 m. Vyriausiasis teismas nusprendė, kad mokyklos vedėjas turi teisę vaikus mušti. Tad ar nuostabu, kad pernai Amerikoje 1.300 vaikų buvo savo tėvų užmušti!

Vaikų skriaudimo liga šiame krašte labai paplitusi. 1988 m. vasario 2 d. Oprah Winfrey savo programoje kalbėjo su motinomis, kurios skriausdavo savo vaikus. Trys motinos, kurios pasakojo savo išgyvenimus, pabrėžė jau seniau žinomą informaciją, būtent: pirma — skriaudžiami vaikai išauga į brutalius tėvus; antra — tėvai, kurie neturi emocinės paramos, ar tai kaimynystėje, ar iš kitų šeimos narių, bandys šią

paramą gauti iš vaikų, o to nesulaukę taps brutaliais; trečia — įvykus didesnei krizei, emocinei pertampai, nepajėgs suvaldyti savo jausmų, ir vaikai nukentės. Pirmoji motina papasakojo, kaip nuo mažens savo sūnų mušė ir tai laikė “normalia disciplina”. Vaikas ilgai pradėjo namus padeginėti. Kai jis buvo aštuonerių metų, uždegė savo kambario užuolaidas. Ji nutempė jį į vonią ir laikė rankas po karštu vandeniu, kol oda nusi-lupo. Jos patarimas: “Jei negali savęs suvaldyti, ieškok pagalbos, bet svarbiausia—atiduok vaiką kitiems, kad jis su tavimi nebūtų. Tai sumažina galimybes vaiką skriausti”. Antroji motina papasakojo, kad pradėjo vaikus skriausti, kai išgyveno ištuoką. Apylinkėje nepažinojo žmonių, neturėjo į ką kreiptis. Trečioji motina mušdavo savo dvejų metų mergaitę per pasturgalį, tačiau taip smarkiai, kad likdavo žymės. Papasakojo, kaip jos motina ir ją, ir jaunesniąją seserį taip pat panašiai skriausdavo. Prisiminė, kaip vieną kartą sesuo indus plovė, o motina taip jai plaukus rovė, kad kraujas per veidą varvėjo. Dr. Cornelia B. Wilbur pastebi, kad ne visuomet net ir profesionalai pajėgia pastebėti fizinį skriaudimą. Sulaužyti kaulai, sužalotas kūnas liudija, kad buvo Fizinė trauma. Tačiau dažnai fizinio skriaudimo ženklai, kaip mėlynės, uždažytos akys, odos nudeginimai, gydomi namie. Taip pat kai kurie Fizinio skriaudimo ženklai išaiškinami kaip nelaimingo atsitikimo, nuo laiptų nukritimo ir kitų panašių įvykių rezultatas.

Tikru atsitikimu pagrįstas filmas “Sybil” atvaizduoja žiauriausią tokio auginimo pasekmę, būtent sudėtinę asmenybę (multiple personality). Motina buvo šizofrenikė ir savo dukrą nežmoniškai kankindavo. Bandydama neišprotėti, Sybil savo asmenybės skirtingus aspektus padalino net į septynis asmenis, kiekvienam suteikdama kokį nors savo talentą. Per ilgus terapijos metus šios visos asmenybės pagaliau vėl susiklijavo į vieną žmogų.

Taip pat fizinis baudimas už kiekvieną mažmožį sukelia nepasitikėjimą suaugusiais. Toks vaikas greit išmoksta meluoti, kad galėtų savo “kailį išgelbėti”. Kartais užtenka tik vieno žiauraus fizinio baudimo, kuris vaiką užnuodija visam gyvenimui. Toliau, jei baudėjas daužo sieną ar spardo baldą, vaikui tai yra aiškus priminimas, kad šie smūgiai ilgai neišsilaikys. Nebereikia “ant savo kailio” patirti; jis jau yra

įbaugintas ir paklusnus. Taip atsitiko su viena šešerių metų mergaite. Vakare ji vėlavo sutartu laiku namo grįžti. Tėvas ją virve pliekė, o motina laikė jos rankas. Po šios “disciplinos” ji negalėjo savaite atsisėsti. Nereikia stebėtis, kad po poros metų, kai buvo išprievartauta, tėvams to neskakė, nes bijojo vėl “gauti”. Ilgainiui jai išsivystė menkavertiškumo jausmas, vis save kaltino už vyresniųjų prasižengimus, vis bandydavo kitiems įtikti įvairiomis dovanėlėmis ir pan. Labai vengė bet kokios agresijos, ne tik fizinės, bet ir emocinės. Tik terapija jai padėjo šiek tiek atgauti vertybės pajautimą.

Reikia žinoti, kad fizinis vaikų skriaudimas neturi nei ekonominių, nei rasinių ribų. Romane “The Scoffield Diagnosis” autorius ryškiai atvaizdavo konfliktą pasiturinčioje šeimoje. Jis pats pasakė, kad knygą rašė, norėdamas šią ligą, t.y. vaikų skriaudimą, iškelti į viešumą, parodyti, kad nei pinigai, nei rasė tam ribų neturi. Knygoje aprašoma motina porą kartų labai brutaliai sužeidė savo jauną sūnų, nes negalėjo atlaikyti spaudimo, kuris išsivystė, kai vyras bandė užsiangazuoti naujam darbe. Iš jos buvo per daug reikalaujama. Atomazgoje gydytoja šią padėtį išryškino ir visiems padėjo gauti reikalingos pagalbos.

Fizinis vaikų skriaudimas pasireiškia mušimu, bet šiai kategorijai priklauso ir fiziologinis skriaudimas, t.y. netinkamas vaistų dozės vartojimas. Štai pavyzdys: “Dažniausiai pasireiškęs fiziologinis vaikų skriaudimas yra ‘išvalymo’ srityje. Neretai šeimos narys duoda mažam vaikui suaugusiojo vaistų kiekį, ypač vidurių išvalymo vaistus (laxatives and enemas). Pvz., viena aštuonių mėnesių mergaitė gavo suaugusio dozę narkotikų, kad naktį ramiai išsimiegotų ir netrukdytų kitų šeimos narių. Ji savo vaikystę daugiausia praleido letargiška arba mieganti”. Šią informaciją perskaičius, prisiminiau vienus savo kaimynus. Atvykę vieniems metams iš Australijos dėl vyro “sabbatical”, turėjo tris vaikus. Vyriausias buvo 3 metų. Pasikeisdavome vaikų priežiūra. Vieną kartą jai paminėjau, kad jos vaikai labai giliai miega. Ji atsakė: “Kai išseiname, visuomet jiems duodu miego vaistų, kad nebūtų problemų”. Aš jai atsakiau: “Jei kitą kartą jiems duosi narkotikų, manęs neprašyk jų saugoti. Nenoriu tokios atsakomybės”. Toliau ir nekviėt. Abi susiradom kitus asmenis, kurie

priežiūrėjo mūsų vaikus. Tai va, abu tėvai, baigę aukštuosius mokslus, nesuprato, kas čia galėtų būti bloga šerti savo vaikus narkotikais.

Nors ilgainiui skriaudžiamų vaikų fizinės žaizdos užgyja, tačiau emocinės žaizdos pasilieka. Jie užaugę, jeigu savo vaikų turės, greičiausiai juos skriaus. Yra buvę atvejų, kai vaikas nebegali pernešti skriaudimo ir savo tėvus nužudo. Pasitaiko, kad vaikas lieka taip emociškai sužalotas, kad toliau save baudžia, negali priimti savo pasisikimo. “Reader’s Digest” žurnale Patricia Bissell parašė straipsnį, tvirtindama, jog ji pati žinanti ir kiti taip pat žino, kad jos aprašomoji istorija yra tikra, kad ji pati taip patyrė. Ji pataria skriaudimo atvejais ieškoti pagalbos, nes yra žmonių, kurie gali padėti. Dažnai užtenka tik paimti telefoną ir paskambinti. Straipsnyje ji aprašo savo vaikystę, fizinį bei lytinį skriaudimą, patirtą iš savo tėvo. Tėvui mirus, terorizavimą tęsėjos močiutė. Pagaliau ją globon paėmė kiti giminės, kurie labai gražiai ir meiliai su ja elgėsi. Tačiau žala jau buvo padaryta. Ji ištekJusi savo jauniausią vaiką ypač daug mušdavo “nervinei įtampai atleisti”. Gimnazijoje sūnus pradėjo vartoti narkotikus. Suėjęs 20 metų, tapo iškiliausiu baletų šokėju Niujorke. Tačiau padaryta žala neišsityrynė. Po puikaus spektaklio imdavo kokaino. Kartą jis pasakė reporteriui: “Po gero pasirodymo save baudžiu narkotikais. Bandau save sunaikinti. Keista. Nežinau, kodėl protas taip veikia”. Motina toliau rašo: “O aš žinau kodėl. Nežiūrint, kaip puikiai jis pasirodo, vis jaučiasi, kad nepakankamai gerai atliko savo vaidmenį. Šį nepasisikimo jausmą aš buvau jam įskiepijusi”. Vėliau sužieduotinė rado jo lavoną. Skrodimas parodė, kad kūnas buvo pripumpuotas įvairiausių narkotikų. Toks savęs baudimas dažnai randamas, nes vaikas jaučiasi nevertas pozityvaus atgarsio, o kai tokį atgarsį pasiekia, jaučia pareigą save “nubauti”. Kitu atveju, nutraukia visus ryšius su tėvais; tai lyg psichologinis tėvų nužudymas.

Dr. Cornelia Wilbur teigia, kad psichologinis vaikų skriaudimas vyksta nepaprastai dažnai. Tai pasireiškia vaikų pažeminimu, išjuokimu, kritika, pasmerkimu. Taip pat kartais sudaromos sąlygos, kuriose vaikai priverčiami toleruoti dvigubą standartą arba didelį realybės iškraipymą. Reikia pastebėti, kad dažnai toks

45th St. ir Lexington Avė. Niujorke (1981)

vaikų skriaudimas pasireiškia labai subtilia forma. Pvz., kai vaikas reikalauja suaugusiojo dėmesio, ypač kokioje nors kūrybinėje srityje, tokio asmens intereso ar įvertinimo stoka labai vaiką demoralizuoja. Dažnai suaugusieji pasišaipo ar pasmerkia vaiko pastangas, nes jos yra vaikiškos, nesuprasdami, kad jos turi būti vaikiškos. Zina papasakojo tokį vaikystės prisiminimą: “Buvau tada septynerių metų. Mama buvo rankdarbių mokytoja, tačiau labai

užsiėmus, neturėjo laiko manęs mokyti. Labai norėjau jai įtikti, tai susiradau medžiagos, siūlų ir išsiuvinėjau savo pačios nupieštas tulpes. Ji už dovanėlę padėkojo, pagyrė. Buvau labai laiminga. Už poros dienų mačiau, kaip ji šį mano rankdarbį panaudojo indams šluostyti. Jaučiausi, lyg būčiau niekas. Nejaugi jokio kito skuduro ji neturėjo? Po to praėjo 30 metų, kol vėl išdrįsau jai savo rankdarbį padovanoti”. Taip pat vaiko baidimas už kokį nors elgesį, nepaaiškinant, kodėl toks elgesys yra netinkamas ir nepriimtinas, vaiką sumaišo ir išgąsdina.

Kartais didelė emocinė žala padaroma, prisi-taikant prie papročių. Filme “Three Faces of Eve”, pagrįstu tikru įvykiu, parodoma, kaip mažą mergaitę pergyveno traumą, nes tėvai ją privertė pabučiuoti mirusį senelį. Ji labai nenorėjo, bet negalėjo išsisukti, nes taip buvo “priimta” tuose namuose. Nuo to išsivystė sudėtinė asmenybė, ir tik po daugelio metų terapija pajėgė išgydyti. O 10 metų amžiaus Virginija kitaip išsisuko. Ji labai bijojo eiti į rūšį, nes močiutė jai pripasakojo, kad ten velniai sėdi ir jos laukia. Kartą motina paprašė ją ten nueiti ir kažką atnešti. Mergaitė spyrėsi, sakė bijanti. Motiną ją pašiepė: “Tai jau, tu tokia didelė ir bijai tokio mažmožio. Žiūrėk, ką čia mano svečiai pagalvos?” Ką gi, kai mama pasako “ką žmonės pagalvos”, nėra pasirinkimo, reikiai eiti. Tačiau baimės ji taip pat negali nugalėti. Nuėjusi ji pasėdėjo ant viršutinio laipto porą minučių ir, grįžusi į virtuvę, mamai pasakė, kad reikiamo dalyko negalėjusi surasti. Taigi, verčiant vaiką daryti, ko jis labai bijo, gaunama vienokia ar kitokia žala. Baimės atveju reikia susipažinti su vaiko baimės priežastimi ir padėti baimę sumažinti, ilgainiui visai nugalėti. O naudojant prievartą, vaikas pradės savo tėvais nepasitikėti, nes jausis, kad neturi jokio užnugario. Pradės meluoti, bandydamas išvengti bausmės, o sugautas meluojant, bus dvigubai nubaustas, t.y. kad blogai pasielgė ir kad melavo. Taigi, kai tėvai žino faktus, turi su vaikais išsiaiškinti, o ne kažkokius žaidimus žaisti. Tokiomis sąlygomis labai greitai išyra tarpusavio ryšiai.

Pasitaiko, kad tėvai vaikus netinkamai baudžia, nes prieina “liepto galą”, nežino, ką daugiau daryti. Filme “The Loneliest Tinner” 14 metų berniukas Jonas dar vis prišlapindavo lovą. Tėvai tuo rūpinosi, vedė pas gydytojus ir pan., bet

niekas nepadėjo. (Vėliau paaiškėjo, kad jo tėvas turėjo tokią pačią problemą, kai buvo tokio amžiaus, tačiau gėdijosi savo sūnui pasakyti). Pagaliau motina nutarė patikrinti, ar čia kartais tik nėra mandagumo stoka, ar vaikas tyčia taip nedaro. Jam liepė eiti į draugo gimtadienio balių ir ten pernaktuoti. Jonas ten visą naktį prasėdėjo ant palangės, kad tik neužmigytų ir sau gėdos nepadarytų. Po to motina nutarė, kad Jonas, jeigu tik nori, gali sausas išsimiegoti. Kitą rytą, vaikui išėjus į mokyklą, jo šlapią paklodę iškabino lauke nuo jo miegamojo lango. Jis grįžęs tai pamatė ir paklodę tuoj nukabino. Paskui kasdien tuoj bėgdavo greitai po pamokų namo nukabinti paklodės. Dėl to turėjo ištotti iš futbolo komandos, nes treniruotės būdavo tuoj po pamokų. Tėvams pamelavo, kad prarado uniformą, tačiau jis ją sąmoningai išmetė. Vieną kartą nespėjo laiku grįžti, nes jo draugės tėvas jį ir mergaitę vežė iš mokyklos automobiliu; ji paklodę pamatė. Jonas jautėsi taip sugėdintas, kad pabėgo iš namų.

Taip neteisingas baudimas buvo atvaizduotas filme. Iš tikrųjų tėvai dar įdomesnių variantų sugalvoja. Viena motina savo 7 metų sūnui iš kartono padarė kiaulės snukį, veidą nudažė mėlynai, rankas ir kojas surišo ir pasodino prie namo, kad visi kaimynai matytų. Jo nusikaltimas — vagystė, su kuria motina nepajėgė susidoroti. Valdžia šį vaiką ir jo vienerių metų sesutę paėmė savo globon. Šiuo metu bando nuspręsti, ar motinos elgesys buvo vaiko skriaudimas ar ne, ar vaikus jai grąžinti.

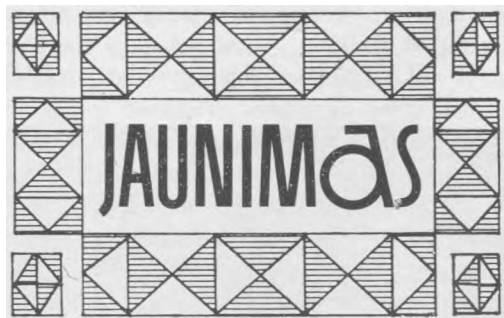
Kartais pasitaiko, kad toje pačioje šeimoje vaikai nevienodai traktuojami. Mano kaimynė pasakojo, kad jos jauniausioji duktė netyčia sudaužė brangią stiklinę. Ji dukrai pasakiusi sušluoti stiklus. Tada vyresnioji duktė net žado neteko. “Jeigu aš būčiau sudaužiusi, — sakė ji, — tai tikrai visą savaitę nebūčiau galėjusi atsisėsti”. Kaip dažnai vaikai būna nubausti, kad kokį nors “turtą” sudaužė, sugadino, visai neatsižvelgiant į vaikų amžių ar atsakomybės ribas! Tėvai savo daiktus laiko vertingesniais už savo vaikus. Tai kaip toks vaikas gali pajusti savo vertybę, kad jis yra žmogus, individas?

Viešas vaikų išbarimas ugdo juose menkavertiškumą. Vienam vaikui nusikaltus, motiną jį viešai prie visų išbarė. Aš atkreipiau į tai jos dėmesį, siūlydama, kad ateityje tokiu atveju asmeniškai su juo pasikalbėtų. Ji atsakė: “O, jam

tai nesvarbu. Aš savo vaiką labai gerai pažįstu”. “Gerai, — atsakiau, — tai pašauk jį čia, kad aš pati iš vaiko išgirsčiau, jog tokios barimo sąlygos jam skirtumo nesudaro”. Pašaukė ir paklausė. Vaikas atsakė: “Sure it bothers me, but what can I do?” Šis atsakymas pabrėžė vaiko bejėgiškumą. Savaime aišku, kad kai vaikai blogai pasielgia, reikia į tai atkreipti jų dėmesį, bet reikia atkreipti dėmesį ir į sąlygas, kuriose labiausiai tinka tai atlikti. Jei artimas draugas ar draugė netinkamai pasielgia, tai ar viešai jie išbarami? Argi nelaukiama tinkamos progos su jais asmeniškai apie tai pasikalbėti? O ar vaikas ir jo jausmai neturi būti brangesni už mūsų draugus ir jų jausmus?

Kadangi tėvai vaikus dažniausiai taip augina, kaip jie patys buvo auginami, neretai vaikai toje pačioje šeimoje skirtingai būna traktuojami. Programoje “Terrible things my mother told me” pasakojama vaikams pritaikytu būdu apie emocinį vaikų skriaudimą vienoje šeimoje. Motina, išsiskyrus su vyru, augina dvi dukteris. Julė jau gimnazistė, o Katrė dar tik 10 metų. Julė turi po pamokų prižiūrėti Katrę. Grįžus iš mokyklos, ji išvalo kilimus, paruošia pietus, padengia stalą, o tuo metu Katrė žaidžia. Motina, grįžus iš darbo, apkabina Katrę ir paklausia Julę, ar pietūs gatavi. Per pietus išklauso, ką Katrė pasakoja, tačiau kai Julė nori savo įspūdžiais pasidalinti, motina jos negirdi. Vėliau vakare tikrina, ar Julė paruošė pamokas. Pradedą ją egzaminuoti. Julė taip susimaišo, kad neatsimena, ką buvo išmokusi. Motina ją išbara už tinginystę ir kvailumą. Julė pradeda verkti. Tada motina vėl supyksta, kad duktė ją išprovokavo šaukti ir pradeda gailėtis, kad iš viso duktė gimė. Taigi Julija pasidarė jau dvigubai kalta...

Kitą dieną Julė pasigiria, kad gavo gerą pažymį iš rašomojo darbo. Motina atsako, kad čia jos pačios nuopelnas, nes ji privertė dukrą mokytis. Tad, nežiūrint, kaip Julė stengiasi įtikti, negirdi nė vieno komplimento ar pagyrimo iš motinos, nors vėliau motina savo bendradarbiams pasakė, kaip ji didžiujosi savo dukra. Tai čia ir yra tragedija. Motina savo dukterį myli, ją kitiems giria, tačiau duktė šio emocinio “peno” iš motinos negauna. Joje giliai įsišaknijo menkavertiškumo jausmas. Tik vieno mokytojo paskatinta, ji susisiečia su specialia klinika ir parėjusi pasikalba su motina. Tada motina prisiminė, kaip

Tikra draugystė

Rima Polikaitytė

Žmogus nenori būti vienišas. Visą gyvenimą jis bendrauja su kitais. Vaikystės laikotarpyje mūsų geriausi draugai yra tėvai. Jie mus globoja ir mumis rūpinasi, o mes jais visiškai pasitikime. Bet vėliau mums nebeužtenka tik tėvų draugystės. Mokyklose ir organizacijose mes susirandame draugų, su kuriais yra smagu pasikalbėti, pažaisiti ir pasportuoti.

Jeigu bandytume suskaičiuoti visus savo draugus, jų atsirastų gana didelis skaičius. Tačiau jeigu prisimintume *tikrus* savo draugus, tai užtektų vienos rankos pirštų. O *labai artimų* draugų atsirastų tikrai keli, kartais tik du ar vienas.

Nors turiu daug gerų draugų, aš turiu tik vieną geriausią draugą, kurio niekas negali pakeisti. Mano geriausias draugas yra mano pusbrolis, nes mes esame seserų vaikai. Nors esame pažįstami visą gyvenimą, mes vienas kitam nenusibostame. Mūsų draugystė kaskart

---

brutaliai jos pačios motina su ja elgdavosi. Abi nutaria siekti profesinės pagalbos.

Kiti tėvai iš anksto jaučia, kad jų auklėjimas nebuvo tinkamas. Televizijos programoje "20/20" vienas jaunos mergaitės tėvas prisipažino, kaip jis vaikystėje buvo skriaudžiamas. Jis nenori savo dukrelės tokiu metodu auginti, tad dabar su žmona lanko terapeutą, kad išmokytų, kaip tinkamai auginti savo vaikus. Tad kur yra noras, yra ir išeitis. Tie, kurie vaikystėje nukentėjo, gali gauti užtenkamai informacijos bei pagalbos, kad ir jų vaikai panašiai nesielgtų.

(b.d.)

auga ir darosi nuoširdesnė. Mes fiziškai nesame panašūs, bet savo būdais viens kitą papildome. Mus riša panašūs interesai ir amžius. Aš esu už pusbrolių tikrai trimis savaitėmis vyresnė!

Mūsų draugystė prasidėjo daug vėliau negu giminytė. Nors visą gyvenimą buvome pusbroliai, draugais pasidarėme tik prieš dešimt metų. Tėvai tvirtina, kad visada mokėjome gražiai bendrauti ir žaislais pasidalinti. Tačiau draugystė tikrai užsimezgė, kai įstojome į jaunučių kuopą. Atsimenu — per vieną iškylą mano draugas pasidalino su manimi sumuštinį, nes savo buvau palikusi namie. Sekančiais metais aš jį raminau, nes jam buvo liūdna, kai mus abu tėvai pirmą kartą vienus paliko vasaros stovykloje. Kitoje stovykloje aš susižeidžiau koją ir negalėjau maudytis. Mano draugas, mane užjausdamas, kartu su manimi sėdėjo ant ežero kranto ir visą savaitę nėjo plaukti. Visai neseniai mano draugas džiaugėsi su manimi, kai aš gavau stipendiją į universitetą. Kiek anksčiau aš jam nuoširdžiai patariau, ką daryti, kai buvo nesutarimų su tėvais.

Mūsų draugystė yra pilna daug malonių prisiminimų. Prasidėjus seniai, ji augo ir stiprėjo. Ir dabar mums smagu susitikti ir kartu praleisti dieną. Mes kartu sportuojame, einame į kiną ir daug kalbamės. Dalinamės mintimis ir įspūdziais. Nors kartais mūsų nuomonės skiriasi, mes vienas kitą gerbiame. Dažnai susitikdami susirinkimuose, išvykose ir stovyklose, mes ugdome stiprius draugystės ryšius. Nors studijuojame skirtingus dalykus, skirtingose aplinkose, bendros kalbos niekada mums netrūksta. Mes domimės sportu, politika, pasaulinėmis problemomis ir kitais draugais bei draugėmis.

Mūsų draugystė yra mums reikalinga. Aš žinau, kad turiu draugą, kuris visada mane išklausys. Aš pasitikiu juo, kad jis manęs neapkalbės, man nemeluos ir manęs neapgaudinės. Kai man reikės patarimo, jis man nuoširdžiai patars ir visada padės. Aš galiu su juo pasidalinti savo rūpesčiais. Jis mane užjaus nelaimėse ir didžiuosius mano laimėjimais. Aš savo geriausiu draugu visada rūpinsiuosi. Aš jį visada išklausysiu, stengsiuosi suprasti. Padėsiu jam varge ir skausme. O kai bus linksma, kartu su juo džiaugsiuosi.

Nors pusbrolis dabar studijuoja kitame mieste, mus riša giminytė, tautybė, tikėjimas ir

tikra draugystė, tas brangus turtas, kurio kiekvienas žmogus trokšta. Ši nuoširdi draugystė man labai naudinga. Lauksiu, kada savo draugui galėsiu atsilyginti panašiu nuoširdumu. Tikiu, kad ši gera ir tvirta draugystė, prasidėjus jaunose dienose, tęsis visą gyvenimą.

Sportas ir mokslas

Marius Polikaitis

Visame pasaulyje, ypač Amerikoje, sportininkai yra laikomi tautos herojais. Apie jų sportinius laimėjimus ir asmenišką gyvenimą kasdien rašo spauda ir kalba radijas. Jų veidai dažnai matomi televizijos ekrane. Jie reklamuoja įvairias prekes. Vėliau daug sportininkų tampa pranešėjais ir kino aktoriais.

Skirdami tiek daug dėmesio geriems sportininkams, žmonės dažnai pamiršta apie pasiekimus mokslo srityje. Ar jie žino pavardes garsių fizikų, rašytojų, istorikų? Dauguma ne. Tačiau kiekvienas amerikietis „garbina“ Jim MacMahon, Michael Jordan ir Andre Dawson.

Kai pernai rudenį Lietuvos krepšininkai lankėsi pas mus, Čikagoje, ne tik mergaitės apie juos šokinėjo ir alpo, bet ir vyresni žmonės buvo jais susidomėję. Nekas neklausė, kiek jie išsilavinę, kokius mokslus baigę, tačiau visi žavėjosi jų sportiniais laimėjimais.

Nėra paslaptis, kad Amerikos sportininkai, ypač universitetų komandų, mažai domisi mokslu. Nors beveik visi gauna universiteto baigimo diplomus, ne visi būna profesiskai pasiruošę gyvenimui. Stebint tuos sportininkus, kurie kartais net nesugeba taisyklingai išsireikšti, kyla klausimas — kas yra svarbiau: ar sportas, ar mokslas?

Nors nežadame būti iškiliais sportininkais, kiekvienas iš mūsų mėgstame sportuoti — krepšinį mėtyti, beisbolą mušti, tenisą daužyti ar futbolą spardyti. Taip pat visi esame mokiniai, kurie ruošiamės gyvenimui. Dabar, kol esame jauni, turime suprasti mokslo ir sporto svarbumą. Turime išmokti suderinti sportą su mokslu, arba mokslą su sportu, kad vėliau nereikėtų gailėtis.

Visi pripažįsta, kad sportuoti yra sveika. Sportas lavina organizmą. Doktorai pataria daug judėti, sportuoti, kad žmonės sveikiau ir ilgiau

galėtų gyventi. Mokyklose yra fizinio lavinimo programos. Taip pat yra organizuojamos įvairių sporto šakų komandos. Rungtynėse kovos dvasia lavina būdą, stiprina charakterį. Sportinėse varžybose yra svarbu išmokti laimėti ir garbingai pralaimėti.

Beveik kiekvienas jaunas žmogus nori sporte pasireikšti ir būti žinomas bei populiarus. Tačiau, norint būti geru sportininku, reikia daug dirbti ir daug ko atsisąžadėti. Dažnai kyla pavojus, kad ilgos valandos, kurias reikia praleisti sporto salėse arba aikštėse, gali pakenkti mokslui. Pirmiausia nukenčia lituanistinės pamokos, nes daug rungtynių vyksta šeštadienio rytais, kai mes, lietuviukai, einame į lituanistinę mokyklą. Paskui dažnos treniruotės, kiekvieną dieną po pamokų, pradeda trukdyti kasdieniniam mokslui. Net nepastebint, jaunuolis pradeda mažiau ir mažiau domėtis pamokomis ir vis labiau ir labiau įsijungti į sportą.

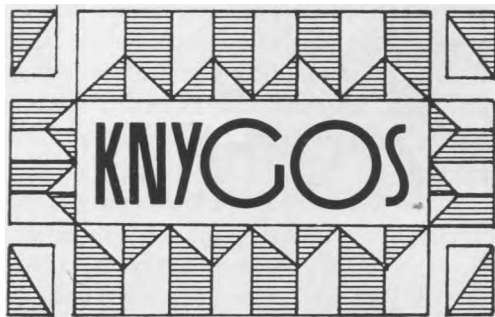
Žinoma, yra ir išimčių. Visuose universitetuose ir gimnazijose būna iškilių sportininkų, kurie sugeba labai gerai mokytis. Tokius sportininkus mokytojai labai vertina, gerbia ir siūlo pavyzdžiu tiems, kurie nemoka suderinti mokslo ir sporto.

Jauni žmonės turi stengtis atrasti vidurio kelią tarp sporto ir mokslo. Jie negali nei visą laiką mokytis, nei visą laiką pašvęsti sportui. Jie turėtų suprasti mokslo reikšmę ir sporto reikalingumą. Jauni žmonės turi lavinti protą ir prižiūrėti kūną. Sportuodami ir sveikai valgydami, jie galės gerai mokytis, baigti studijas ir pasiruošti gyvenimui, nes sveikame kūne yra ir sveika siela bei protas.

• Vilniaus katedra grąžinta katalikams spalio 23 d., Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio kongreso metu prie Vilniaus katedros buvo aukojamos mišios. Koncelebravo kard. V. Sladkevičius su apie 50 kunigų. Mišios buvo transliuojamos per televiziją. Sąjūdžio kongrese priimtose rezoliucijose pareikalauta religinės laisvės, grąžinant visas teises katalikams, kurių Lietuvoje yra 2,5 milijonai. Išskilmėse dalyvavo nesuskaitomos minios žmonių.

• Kun. Alfonsas Svarinskas, paleistas iš kalėjimų ir atvykęs į Vokietiją, buvo nukeliavęs pas popiežių Joną Paulių. Jam įteikė dovaną — kalinio iš duonos padarytą rožinį su mediniu kryželiu. Nors kalėjime kryželis buvo draudžiamas, kun. Svarinskas jį išnešiojo visus metus.

• Arkiv. Audrys Bačkis spalio 12 d. Olandijos karalienei įteikė savo kredencialus kaip Vatikano paskirtas pronuncijus.

Menininkas — Dievo atspindys ar žmonių tarnas?

Alė Rūta

Algimantas Kezys. “Cityscapes”, Artistic Photography, Cities and Towns, 1988. Loyola University Press, 3441 North Ashland Ave, Chicago, IL 60657. Kaina —25 dol.

Tėvui dedikuota ši Algimanto Kezio knyga gaunama ne vien pas leidėjus, bet ir “Drauge” bei pas kitus knygų platintojus. Labai graži dovana meniškos sielos inteligentui lietuviui, ar dovanti amerikiečiams. Tai architektūros detalių meniškos nuotraukos iš įvairių šalių ir miestų, be to, nuotraukos kelių modernių skulptorių darbų. Tekstas anglų kalba, įvadinį žodį parašęs Gordon Ligocki, užbaigos — pats Algimantas Kezys, kurio nuoširdžiais pasisakymais apie ši meną čia irgi pasinaudosiu.

Fotografas A. Kezys lietuviams pažįstamas daugiau kaip 20 metų. Jo darbų parodos, filmai, knygos visada buvo aukšto meninio lygio, tinkamai paruošta ir pateikta. Šis unikalus menininkas dabar jau prasiveržęs ir į platesnio pasaulio dėmesį; nes jo darbų parodos vyko Amerikoje, Europoje ir kitur.

Ką pats menininkas sako apie tai? Kad jis pradėjo fotografuoti prieš 30 metų, kai dar fotografija nebuvo laikoma menu. Jis prisimena, kaip tuo metu Bruce Downs, “Popular Photography”

• Vatikano radijo lietuviškos programos vedėjas prel. V. Kazlauskas iš šių pareigų pasitraukė. Į jo vietą paskirtas kun. Vincas Pupinis, S.J.

redaktorius, taip pat jo draugas menininkas Algirdas Kurauskas, kalbėdamas visuomenei apie jo pirmąją parodą, jau išdrįso pasakyti: taip, geri fotografijos darbai gali būti menas. A. Kezys tuo įsitikino; to meniškumo jis visada siekė. Jo pirmuoju rėmėju buvo Hugh Edwards, Čikagos Meno instituto kuratorius, leidęs jo galerijoje parodyti “one man show”. Nuo tada jo pagrindinė dvasinė aspiracija buvusi — eiti per pasaulį, siekiant šio meno aukštumų bei platumų. Kaip šv. Pranciškus Ksaveras kitados meldėsi: “Dieve, duok man sielas”, taip Algimantas Kezys — “Dieve, suteik man kompozicijas...” Ir tai parafrazuota nejuokais, o rimtų rimčiausiai.

Iš tolimesnių jo meną apibendrinančių nuoširdžių pasisakymų Algimantą Kezį, manau, gerai suprantu, palygindama jo darbo ir kūrybos esmę su išeivijos (o gal ir visų) rašytojų darbais.

A. Kezys prisipažįsta — daugelį metų pašventęs dokumentinei fotografijai: ir tuos tūkstančius darbų esąs sutelkęs į “Lithuanian Photo Library”. Bet tai buvusi jo duoklė visuomenei, užfiksuojant išeivių kultūrinius reiškinius, įvykius. Kai iš A. Kezio rankų, tai ir tos nuotraukos yra meniškos; tačiau autorius sakosi — nelaikąs jų tikroju fotografijos menu.

Tik laisvos jo nuotraukos atostoginių kelionių metu, ramiai poilsiaujant, kai keliauja beveik su pokščišku “nuotykiu” ieškojimu, tiksliai tada, kas patraukdavo jo akį, kur staigiai jo “kamera” sučiupdavo įdomų, nepakartojamą dalyką ar momentą, — tik tai jam buvę lyg paties Dievo duota kompozicija, paskui jam lengvai išvystoma techniškai; ir tokio darbo rezultatai jam visada suteikdavę džiaugsmo ir vidinės ramybės. Be abejo, tai pajusdavo ir žiūrovai, įvertindami, net stebėdamiesi ir gėrėdamiesi. Ir jam tada kildavęs noras ieškoti daugiau panašių momentų ir užfiksuoti juos kaip “Dievo duotus”... Tai gal ir visa fotografavimo poezija bei kūryba.

Šį A. Kezio išsiskakymą galėčiau pritaikyti ir ne vieno rašytojo aspiracijoms bei jo plačiai reikšmei darbo skalei. Kaip šį fotografijos menininką, taip ir daugelį išeivijos rašytojų (ypač redaktorių) užgožia “dokumentiniai” rašymai į laikraščius — apie veiklą, sukaftis, politinius ir istorinius įvykius... Ir menininkas, ir rašytojas tada pasidaro “visuomenės tarnu”, o ne Dievo įkvėptu grožio ieškotoju.

Su nuostaba ir admiracija autoriui, reikia apie A. Kežį ir dabar pasakyti: jis tikras menininkas, nes prasiveržia pro smulkmenas, pro “dokumentinius” darbus ir štai, parodo lietuviui ir nelietuviui naują savo knygą, didelio formato su nuostabiomis nuotraukomis, vaizduojančiomis didelių miestų pastatų dalis, lyg atskalas, vaizduojančias nuo griuvėsių iki nuostabiausių moderniojo 20-to amžiaus dangoraižių. Gal tų nuotraukų skalėj yra ir kokia A. Kežio įžvalgi mintis civilizuoto pasaulio eigoje; ar ją suprasim ar ne, bet knyga traukia žiūrėti ir žiūrėti, puslapį po puslapio, ir stebėtis per A. Kežį “Dievo duotomis kompozicijomis”.

Antanas Paškus. EVOLIUCIJA IR KRIK-ŠČIONYBĖ Teilhard de Chardin'o perspektyvoje. Išleido “Į laisvę fondas” lietuviškai kultūrai ugdyti, 8908 Butterfield Ln., Orland Park, IL 60462. Viršelis — Onos Baužienės. Spaudė “Draugo” spaustuvė. 172 psl., kaina nepažymėta.

Evoliucija dar vis tebėra kontroversinė tema: vieniems ji yra dogma, kitiems — erezija. Autorius čia šią temą nagrinėja garsaus jėzuito Teilhard de Chardin perspektyvoje. Teilhard de Chardin taip pat kontroversinis — vieniems jis nuostabus mokslininkas ir teologas, kitiems — eretikas.

Kostas Ostrauskas. ELOIZA IR ABELARDAS. Drama, autoriaus pavadinta “historia calamitatum”. Išleido Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas, 7338 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629. Spaudė M. Morkūno spaustuvė. Knygos apipavidalinimas — Danutė Kunča. Kieti viršeliai, 124 psl., kaina 8 dol.

MARIJA KALBA SAVO MIELIESIEMS KUNIGAMS. Lietuviškas vertimas. Išleido Marijos kunigų sąjūdis. Nekomercinis leidinys. Leidėjas kun. Česlovas Auglys, 2751 W. 38th Pl., Chicago, IL 60632. Apie 600 psl. Knygoje aprašyti vidiniai Marijos apreiškimai kunigui Stefano Gobbi.

Į LAISVĘ. Nr. 102/140. Rezistencinės minties ir politikos žurnalas. Redakcijos adresas: J. Baužys, 9124 Sandpiper Ct., Orland Park, IL 60462. Administracija: J. Prakapas, 14 Thelma Dr., Bakersfield, CA 93305. Leidžia Lietuvių fronto bičiuliai tris kartus per metus. Metinė prenumerata: JAV, Kanadoje ir Australijoje — 10 JAV dol., Europoje ir P. Amerikoje — 7 dol.

Paruošė GEDIMINAS VAKARIS

KO SIEKIA LIETUVOS KATALIKAI

Prasidėjus “persitvarkymo sąjūdžio” veiklai, leidinyje “Kauno aidas” Nr. 5 buvo išspausdintas kard. V. Sladkevičiaus pareiškimas, kuriame atvaizduota dabartinės Bažnyčios padėtis ir aiškiai nusakyta, ko siekia Lietuvos katalikai, norėdami persitvarkyti drauge su persitvarkančia Lietuva. Čia perspausdiname tą kardinolo pareiškimą.

Redakcija

I. Viltingos permainos ir skaudūs pėdsakai

Kelis dešimtmečius katalikai ir kitų tikybų išpažintojai mūsų krašte buvo išstumti iš viešojo gyvenimo, apriboti bažnyčios sienomis, šventoriaus bei kapinių ribomis. Dabar vykstantys visuomenės gyvenimo persikeitimai kviečia bei ragina mus — hierarchiją, kunigiją, tikinčiuosius — naujai

---

CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH IN LITHUANIA. No. 77. Leidžia L.K. religinė šalpa, 361 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207. Vertimus parūpina kun. K. Pugevičius ir Marian Skabeikis.

ŠVENTASIS RAŠTAS. Komentarai — aiškinimai. Jeremijo Raudų — Malachijo knyga. Paruošė Kostas Burbulys. Išleista 1988 m. Čikagoje. Spausdino ViVi spaustuvė, 4346 S. Western Ave., Chicago, IL 60609. 308 psl., kaina nepažymėta.

pažvelgti į savo vietą šiandieninėje Tautos istorijoje. Per kelis mėnesius nukrito daug žodžio varžtų, buvo atšaukti daugelis tabu. Pasirodė, jog nėra tiesa, kad visuomenė bemaž ištisai tapusi ateistiška ir kad krikščioniškosios vertybės jai nebereikalingos.

Per porą pastarųjų metų kai kurie žymūs kitų tarybinių respublikų kultūros darbininkai, o per šiuos — ir mūsų respublikos žymūs kūrėjai, garbiai prabilo apie religinio tikėjimo reikšmę tautos dvasiai, jos moralei. Jau yra viešai pripažinta, kad labai sužalojo mūsų tautos sielą ne tik prievartinė žemės ūkio kolektyvizacija, nepalanki urbanizacija, bet ir beatodairiška ateizacija. Buvo sužalotos žmonių sąžinės, kai jie turėjo kalbėti ne tai, ką manė, ir daryti ne tai, ką sakė; kai turėjo niekinti, kas jų tėvams, o gal ir jiems patiems, buvo šventa.

Dievui dėkui, šviesaus proto asmenybės suprato ir iš aukščiausių tribūnų ištarė: “Šitaip toliau gyventi negalime!” Ir prasiveržė srovė. Atidengdama daug netolimos praeities neteisybų, klaidų ir nusikaltimų, reikalaujama bausmės už juos. Kaip į tai žiūri Bažnyčia?

Bažnyčia nepropaguoja keršto, nors ir pripažįsta, jog negalima lengvai užmiršti nusikaltimų žmoniškumui, nekaltų žmonių laisvei ir gyvybei. Skatindama dvasinį visuomenės atsinaujinimą bei apsišvarinimą, Bažnyčia labiausiai laukia, kad prabustų sąžinės. Bažnyčia, tikintieji gerbs tuos žmones, kurie patys atsisakys garbės vardų, ordinų, privilegijų, gautų už pasitarinimą nekaltų žmonių naikavimo mechanizmui, o bausmę, jeigu kam ji teks, priims kaip aspsivalymą.

Vargu ar buvo tikinčiųjų tarpe tų žmonių, kurie organizavo ar vykdė trėmimus, kankino suimtuosius, pasirašinėjo mirties ar ilgos nelaisvės nuosprendžius. Deja, buvo ir gal dar tebėra tikinčiųjų prigąsdintų agentų — gėdingoje skundikų, slaptų informatorių armijoje, kuri talkino anoms baisyboms ir dabar tebetalkina priespaudos aparatui. Šitokius tikinčius žmones, o ypač bažnyčių darbininkus, kuo rimčiausiai įspėjame: neapsigaudinėkite, neteisinkite savo mažadvasiškumo, atminti skaudžią atsakomybę prieš Dievą! Jokia kaina neturi būti per didelė tam, kad galiausiai pasijaustumėte laisvi doros sąžinės žmonės!

Šiuo metu nuolat minimi du pražūtingi šalies naujausios istorijos tarpsniai: diktatoriaus

asmens kulto ir sustingimo, arba stagnacijos. Kaip šie laikotarpiai palietė Bažnyčios gyvenimą?

Diktatoriaus asmens kulto laikais Bažnyčia kentėjo. Buvo suimti ir įkalinti kas trečias Lietuvos kunigas ir 4 iš 5 vyskupų (vysk. Vincentas Borisevičius sušaudytas, arkivysk. Mečislovas Reinys mirė kalėjime). Įkalinta ir ištremta daugybė katalikiškų organizacijų veikėjų, krikščioniškos kultūros darbininkų, daug uolių tikinčiųjų; uždaryta visa katalikiška spauda, mokyklos, organizacijos, brolijos, išvaikyti vie-nuolynai, uždaryta nemaža bažnyčių ir 3 kunigų seminarijos ir bibliotekos. Bažnyčia skaudžiai kentėjo, bet ji liko anuo metu vienintelė visoje šalyje institucija, negarbinus diktatoriaus.

Per atoslūgį po diktatoriaus mirties daug gyvų likusių nukentėjusiųjų sugrįžo į Tėvynę. Bet nebuvo atkurta nei religinė spauda, nei mokyklos, nei draugijos; net buvo vėl uždaryta bažnyčių, sistemingai naikinta pakelių kryžiai ir koplytėlės. Sustiprinta kova prieš tikėjimą spaudoje ir mokyklose, antireliginis spaudimas inteligentams tarnautojams; grasinimais buvo nuo altorių nuvaromi vaikai ir jaunimas, o tam pasipriešinęs Vilniaus vyskupas Julijonas Steponavičius ištremtas į Žagarę ir lig šiol negrąžintas į pareigas.

Stagnacijos laikais buvo labai stengiamasi ir Bažnyčiai primesti sustingimą. Per vad. dvasininkų registraciją ir kitus kanalus ateistai valdininkai nuosekliai rūpinosi, kad į miestų bažnyčias ir kitas svarbesnes bažnytines vietas patektų kuo daugiau tokių kunigų, kurie sutiks būti tylūs ir nejudrūs sielų darbe, kurie tegu ir atliks remontus, palaikys švarias ir spindinčias bažnyčių sienas, bet nesigrums už žmonių sielas. Trys kunigai buvo nubausti laisvės atėmimu už vaikų katekizavimą, kiti trys už tai, kad “per anksti” pradėjo viešumo erą.

Stagnacija per ketvirtį amžiaus suleido labai gilius šaknis ir šiuo metu sąjunginė religinių reikalų taryba ir kai kurie jos atstovai mūsų respublikoje sunkiai persiorientuoja į dialogą su Bažnyčia, tebenori diktuoti bei administruoti; aukšti pareigūnai tebeperša stagnacijos kandidatus į atsakingus postus. Antra vertus, net ir dabar, užiant gaiviams atsinaujinimo vėjams kultūros ir informacijos srityse, daugelis Bažnyčios darbininkų tebėra kupini baimės, netiki persitvarkymo

rimumu, todėl nesiryžta tarti drąsesnio žodžio, nemėgina grįžti į išplėstas pozicijas.

II. Aktualūs dvasininkų ir tikinčiųjų uždaviniai

Istorija rodo, kad Bažnyčia sugeba išgyventi prie įvairiausių ekonominių ir vadybinių sistemų. Bažnyčia tačiau negali taikstyti su neteisingais jos veiklos varžymais, su žmogaus teisių pažeidimais. Istorija rodo, kad niekam ir niekad laisvė nebūna dovanojama, bet kad, palankioms aplinkybėms susiklosčius, žmonės ir visuomenė turi patys imti elgtis kaip laisvi. Todėl šiandien mes nebegalime ilgiau laukti treji metai žadamų ir vis atidedamų naujų įstatyminių aktų religijos ir Bažnyčios klausimu, lig šiol juk nė jokių projektų nepadaryta! Atsakingiausios instancijos jau pareiškė, kad ligšioliniai nuostatai yra atgyvenę, ir mes tokiais juos laikysime. Todėl:

1. Vyskupų Konferencija, vyskupai bei vyskupijų valdytojai ir Kunigų seminarijos vadovybė nuo šiol reguliariai informuoja Religijų Reikalų Tarybos įgaliotinį apie savo sprendimus, dvasininkų paskyrimus, kandidatų priėmimą į Seminariją, bet nelauks jo išankstinio sutikimo. Kadangi tarybinė vyriausybė yra panaikinusi Lietuvos Respublikos konkordatą su Apaštalo Sostu ir deklaravusi nesikišimą į Bažnyčios kanoninę veiklą, tai RRT įgaliotinio įstaigos, rajonų valdžios ir kitų organų šių dalykų administravimas neturi jokio juridinio pagrindo ir privalo liautis. Tik šitaip bus žengtas bažnytinėje srityje žingsnis į teisinės valstybės sukūrimą, kuriuo sielojosi neseniai įvykęs reikšmingas forumas.

2. Kunigai, klebonai ir vikarai (bei jiems talkinantys kiti kunigai) viešai vykdys vaikų katekizaciją ir jaunimo religinį švietimą bažnytinėse patalpose, kaip yra buvę 1945-1947 metais. Kunigai klebonai mokslo metų pradžios ir pabaigos žiemos ir pavasario atostogų, didžiųjų švenčių ir pan. progomis surengs pamaldas besimokančiam jaunimui, iš anksto tinkamai pasitelbę. Nors mokykla atskirta nuo Bažnyčios, bet tikintieji moksleiviai ir studentai jokiais įstatymais nėra nuo jos atskirti, ir Bažnyčia turi pareigą vykdyti jų sielovadą (Žr. CIC: can. 773-780). Rekomenduojame katekizacijai panaudoti šiuolaikines audiovizualines priemones, rengti talkininkus iš pasauliečių (can. 779, 776).

3. Hierarchija, dvasininkija ir tikintieji nepaliaus reikalauti, kad būtų sugrąžinta tikintiesiems Lietuvos krikščionijos lopšys — Vilniaus katedra ir nutrauktas visiems brangios Vilniaus šventojo Kazimiero šventovės profanavimas, kad greičiau būtų atkurta ir sugrąžinta Klaipėdos bažnyčia, kad būtų duodami leidimai statyti naujas bažnyčias ten, kur hierarchijos sprendimu tikintiesiems jų reikia: naujuose miestuose ir naujuose didesniųjų miestų rajonuose. Bažnyčias tikintieji statys savo aukomis. Valstybės biudžeto neapsunkins.

4. Nesiliausime klibinę visas atsakingas instancijas grąžinti laisvę religinei spaudai. Tegul bus kasmet mums skiriamas pakankamas popieriaus kiekis, atsižvelgiant į tikinčiųjų įnašą liaudies ūkyje, o toliau mes patys — hierarchija ir tikintieji — spręsimė, kokiems laidiniams, kokiomis proporcijomis ją suvartoti. Prieš 40 metų nusavinusi šimtus bažnytinių pastatų ir keiliolika spaustuvių, valstybė tegul nesijaus daranti dovaną, o tik atitaisanti didelę skriaudą, kai duos patalpas bažnytinei leidyklai ir poligrafijai, vyskupijų bibliotekoms, bažnytiniam muziejui, katalikų informacijos centrui, tikinčiųjų klubams ir pan.

5. Veikiančiųjų bažnyčių klebonai sugrąžins normalų skambinimą varpais. Kunigai viešai lydės numirėlius su religiniais ženklais tose vietovėse, kur nedraudžiamas pėsčiųjų judėjimas gatvės grindiniu.

6. Tikintieji pasauliečiai tebus pasirengę, panaudodami kooperacines formas, per neformalių grupių steigimą ir individualiai imtis senelių, invalidų, našlaičių, ligonių ir kitų nelaimingųjų globos, tikinčiųjų šeimų vaikų ir jaunimo laisvalaikio su maldingomis išvykomis ir blaivių vakaronių organizavimo, maldingų bei pažintinių kelionių rengimo ir pan., Pritardami vyriausybės vedamai blaivinimo akcijai, raginame kunigus rodyti tikro blaivumo pavyzdį, rengti parapijos blaivybės dienas ir savaites, vyskupo M. Valančiaus pavyzdžiu kurti bažnytinės blaivybės brolijas. Tikinčiuosius kviečiame visokeriopai prie šio gyvybiškai svarbaus darbo prisidėti.

7. Raginame tikinčiuosius pasauliečius pagal II Vatikano susirinkimo nutarimus (Dog. Konst. apie Bažn., 36-37 str., Nutar., p. 58-61), jiems prieinamais būdais paremti visuotines atsi-

naujinimo bei demokratizavimo pastangas ir atitinkamuose sąjūdžiuose atstovauti katalikų reikalams, kurie čia išvardyti ir kurie dar iškils. Jeigu pasirodys, kad atsinaujinimo sąjūdžiuose dalyvaujantiems pasauliečiams reikia konsultantų teologų ar kanonistų, juos parinks Vyskupų konferencija.

1940 ir 1948 metais vienu kartu buvo be saiko daug atimta iš Bažnyčios. Būtų teisinga laukti, kad šiais persitvarkymo metais daug kas bus iš karto grąžinta. Vis dėlto, mes, hierarchija, ketiname būti kantrūs ir savo tautiečius raginame būti kantriais, nereikalauti visko išsyk, vengti priešiško nuotaikų ir neapgalvotų veiksmų. Neužmirština tačiau, kad tikinčioji visuomenė galės būti kantri tik matydama daromus vieną po kito konkrečius žingsnius.

P.S. Jau pernai savo pamoksle Krikšto jubiliejaus diena vyskupai yra pareiškę (Žr. KKŽ-88, p. 79): „Mes broliškai dėkojame visiems prijaunantiems Bažnyčiai — visiems, kurie dėl vidinių ar išorinių kliūčių jaučiasi negalį praktikuoti visų sakramentų, bet brangina Evangelijos vertybes, palaiko krikščionišką dvasią elgesiu, žodžiu, kūryba; visiems, kurie savo aplinkoje remia, globoja pavienių tikinčiųjų ir visos Bažnyčios pastangas“. Prie šių žodžių pridursime įsakmį padėką visiems mūsų tautos kultūros darbininkams, kurie, teisingumo jausmo skatinami, vis garsiau kelia balsą už krikščioniškas moralines bei kultūrinės vertybes, prieš jų niekinimą ir tikinčiųjų diskriminavimą.

APIE ŠV. MIŠIAS PRIE VILNIAUS KATEDROS

Sekmadienį, spalio 23 d., prieš prasidedant Sąjūdžio steigiamojo suvažiavimo posėdžiam, Vilniaus Gedimino aikštėje, prie tikintiesiems jau sugrąžintos, bet kultui dar neatidarytos katedros, įvyko iškilmingos pamaldos. Mišioms vadovavo Lietuvos kardinolas Vincentas Sladkevičius, koncelebruojant arkivysk. Liudui Poviloniui, vysk. Antanui Vaičiui, vysk. Juozui Preikšui, vysk. Vladui Michelevičiui, valdytojui Algirdui Gutauskui ir apie 50 kunigų. Pamaldas pirmą kartą tiesiogiai transliavo Lietuvos televizija.

Altorius buvo pastatytas prie katedros durų, tarp fasado kolonų. Nepaisant ankstyvos valandos — Mišios prasidėjo 7:15 val. ryto, ir šalto oro

— oro temperatūra Vilniuje buvo nukritusi ligi nulio, katedros aikštė buvo perpildyta žmonių.

J.E. kardinolas Vincentas Sladkevičius, užklaustas telefonu Lietuvos Informacijos Centro apie pirmuosius to ryto išpūdžius, sakė: „Kiek tūkstančių buvo, sunku pasakyti, bet visa katedros aikštė bangavo ir buvo sausakimša. Matėsi be galo daug žmonių, nuotaika nepaprastai pakili, visur tautinės vėliavos, mūsų trispalvė. Pradėjo įprasta giesmė ‘Pulkim ant kelių’... Mes džiaugiamės šita tautos nuotaika, bet norime, kad ji būtų nevienadienė ir nešventinė, o pastovi mūsų tikrovė, ir kad ji pasireikštų tautos dorovingu gyvenimu“.

Prieš pat Mišias, kardinolas pirmą kartą savo gyvenime įžengė į katedros vidų. Ten jis ir kiti koncelebrantai apsirengė liturginiais rūbais.

Mišių metu tartame žodyje kardinolas Sladkevičius pasveikino iš visos Lietuvos suvažiavusius Persitvarkymo Sąjūdžio delegatus, pabrėžė, kad lietuvių tautai turi būti suteikta daugiau laisvės, bet drauge kvietė visus būti kantriais ir mokėti laukti, ragino kurti tautos ateitį, pasiremiant Kristaus Evangelijos mokslu.

Paaikškėjo, kad kardinolas apie Katedros grąžinimą sužinojo šeštadienį per televiziją, kai Pirmasis partijos sekretorius Algirdas Brazauskas pranešė Sąjūdžio suvažiavimui, kad katedra yra besąlygiškai grąžinama Vilniaus arkivyskupijai (suvažiavimo eiga buvo transliuojama per Lietuvos televiziją ir radiją). Kardinolas sakė, kad, paskelbus šią džiugią naujieną, „kilo didžiausios ovacijos, kokių dar nebuvo. Galima iš to suprasti, kokios palankios yra Sąjūdžio nuotaikos Bažnyčios gyvenimui“.

SODININKŲ BENDRIJA

Lietuvoje nuo seno puoselėjamos gražios individualios sodininkystės tradicijos. Prieš porą metų susikūrusio respublikinio agrokooperatinio susivienijimo “Sodai” sistemoje dabar suburta 1026 sodininkų bendrijos. Darbštūs ir išradingi sodininkai (o šiuo metu jų yra daugiau kaip 140 tūkstančių) su savo šeimų nariais buvusias dykavietes, užmirkusias ir kitas žemės ūkiui sunkiai prieinamas vietas pavertė gražiais ir naudingais sodais. Juose per metus uždera per 25 tūkstančius tonų vaisių ir uogų, beveik 35 tūkstančiai tonų bulvių ir daržovių. (Laikas ir įvykiai)

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

ŠAUKSMININKO VARTOJIMAS

Šiais metais “Kalbos” skyriuje manome šiek tiek parašyti apie linksnių ir prielinksnių vartojimą. Be abejo, visi žino, kad mes savo kalboje turime septynis linksnius. Visi žino jų vardus, bet mažai kas juos taisyklingai kirčiuoja, tad pirmiausia čia juos taisyklingai sukirčiuotus paminėsime: vardininkas, kilmininkas, naudininkas, galininkas, įnagininkas, vietininkas, šauksmininkas.

Nors šauksmininkas paprastai yra dedamas į paskutinę — septintąją vietą, bet apie jį pirmiausia pakalbėsime, nes jis yra skirtingas nuo visų kitų linksnių. Jis yra nuo nieko nepriklausomas, sakinyje su jokiais kitais žodžiais nesusijęs, tikras “atsiskyrėlis”, užtat sakinyje jį visuomet išskiriame kableliais. Šauksmininku visuomet į ką nors kreipiamasi, prašant, klausiant, barant, įspėjant, raginant, šaukiant (dėl to jis ir vadinamas šauksmininku).

Kreiptis galima ne tik į žmones, bet ir į gyvulius bei negyvus daiktus, ypač poezijoje. Pvz.: *Ausk, sesute, drobeles. Ėsk, karyvte, žalią šieną. Tau, tėvyne, skiriam savo meilę.*

Šauksmininkas kartais gali būti vartojamas ne tiek kreipimuisi, kiek dėmesiai suaktyvinti, kalbą pagražinti, pasakytam daiktui pabrėžti. Pvz.: *Matai, brolau, kiek mes čia nuveikėme! Aš ten buvau, brangusis, jau prieš daugelį metų.*

Šauksmininkas dažnai turi įvairių pažyminių, pvz.: *Sesele tu mano mieliausia, dėl ko gi reikėjo tau taip pasielgti? Ak, kur dingot, giedros jūs gi pavasario dienos?* (K. Donelaitis).

Kreipinio šauksmininkas gali būti sustiprintas jaustuku arba asmeniniu įvardžiu, kuris saki-

nyje neina veiksniumi, pvz.: *Oi vaikelai, kada tu subręsi? O tu mano mažutėli, kaip aš tave myliu!*

Kreipinio šauksmininkas kartais išplečiamas įvairiais priedėliais, pvz.: *Sveikas, Vilniau, Gedimino mieste, vėl pasipuošęs trispalvėmis! Oi varge varge, vargeli mano, kada aš tave dabar išvargsiu. Tu mano motinėle, močiute sengalvėle, gana pailsai, gana pavargai, kol mane užauginai.*

Mūsų kalboje atskirą šauksmininko formą turi tik vienaskaita, o daugiskaitos šauksmininkas yra toks pat, kaip daugiskaitos vardininkas. Kai kurie kartais ir vienaskaitoje į kitus kreipiasi vardininko forma. Tai yra klaida. Pvz.: *Jonas (=Jonai), kada man grąžinsi knygą? Tėvelis (=Tėveli), kada važiuosi į miestą? Mieloji sesutė (=Mieloji sesute), imk šią dovanėlę.*

Kai kreipiamasi daiktavardžiu *ponas*, einančiu priedėliu, tai jį galima vartoti ir šauksmininko, ir vardininko forma, pvz.: *Pone direktoriau* arba *Ponas direktoriau, Pone mokytojau* arba *Ponas mokytojau*.

Kai kurių daiktavardžių šauksmininko forma gali būti su galūne *-e* arba *-ai*, pvz.: *tėve* arba *tėvai*; *avine* arba *avinai*. Bet pavardės ir vardai paprastai vartojami šauksmininko linksnyje tik su galūne *-ai*, pvz.: ne *Jone, Petre, Juoze*, bet *Jonai, Petrai, Juozai*; ne *Čepe, Skučė, Lape*, bet *Čepai, Skučai, Lapai*.

Yra daug moteriškos giminės žodžių, kurių šauksmininkas nuo vardininko skiriasi tik kirčiu, pvz.: *Lietuva* — *Lietuva*, *Rasa* — *Rasa*, *galva* — *galva*, *knyga* — *knyga* ir t.t.

Pagaliau keletas žodžių, kurių šauksmininko forma ne visiems, ypač jaunimui, yra žinoma ir įprasta: *voruukas* — *voruuk*, *piemuo* — *piemenie*, *brolis* — *broli* arba *brolau*, *šuo* — *šunie*, *duktė* — *dukterie*, *moteris* — *moterie*, *vėjas* — *vėjau*, *kraujas* — *kraujau*, *marti* — *marčia* ir kt.

• Vatikanas 1987 metais turėjo rekordinį deficitą — 63,8 mil. dolerių. Pereitų metų deficitas buvo 56,7 dol. Daug lėšų reikia išlaikyti nunciatūroms, Vatikano tarnautojams, misijų ir varguomenės šalpai bei Vatikano kultūrinių įstaigų — muziejų, bibliotekų išlaikymui.

AR ŠACHMATAI TIK VYRAMS?

Šachmatai — labai senas žaidimas, jis buvo žinomas jau žiloje senovėje. Visi pasaulio šachmatų čempionai ir apskritai didžiausi pasaulio šachmatininkai buvo vyrai, tad ir buvęs pasaulio šachmatų čempionas amerikietis Fišeris yra pasakęs, kad “šachmatai — ne moterims”. Tačiau yra ir moterų, kurios kartais užmatuoja žinomiausius didmeistrius. Pvz., pirmoji pasaulio moterų šachmatų čempionė Vera Menčik (Čekoslovakija) yra “nužeminusi” ne vieną pasaulio didmeistrį. Neturėdama sau lygių varžovių moterų tarpe, ji dažnai dalyvaudavo vyrų turnyruose, kuriuose pasiekdavo įspūdingų pergalių. 1929 m. Karlovy tarptautiniame turnyre austrų meistras prof. Albertas Bekeris, pasijuokęs iš tų vyrų, kuriuos yra nugalėjusi Vera Menčik, juokais pasiūlė įsteigti Veros Menčik klubą, kurio nariu taps kiekvienas meistras, pralaimėjęs Verai Menčik. Burtai lėmė, kad tą vakarą Bekeris kaip tik su ja turėjo žaisti. Ir pralaimėjo! Visa salė sukėlė triukšmingas ovacijas, o žurnalistai Bekerį paskelbė pirmuoju to klubo prezidentu. Klubo narių skaičius nuolat augo. V. Menčik su vyrais sužaidė penkiasdešimtyje turnyrų 487 partijas. Rezultatai gana įspūdingi: 147 pergalės, 147 lygiosios ir 193 pralaimėjimai. Ji yra nugalėjusi buvusį pasaulio čempioną M. Euwe, pretendentą į pasaulio čempionus amerikietį S. Reševskį ir kitas pasaulio šachmatų žilybes.

V. Menčik keliu dabar eina ypač dvi Sovietų garsenybės: buvusi pasaulio moterų šachmatų čempionė Nona Gaprindišvili ir dabartinė čempionė Maja Čiburdanidzė. Jos taip pat prieš geriausius pasaulio šachmatininkus yra pa-

siekusios pergalių. Pvz., M. Čiburdanidzė turnyruose yra nugalėjusi žinomus didmeistrius: D. Bronšteina, M. Taimanovą, A. Petrosianą ir kitus.

1973 m. pasaulio tarpzoniniame turnyre šešias pirmąsias vietas užėmė sovietinės moterys, nors turnyre nedalyvavo dvi minėtos pasaulio čempionės. Pasibaigus šiam turnyrui, Prancūzijos šachmatų federacija pakvietė šias šešias moteris sužaisti draugišką mačą su šalies vyrų rinktine. Pasiūlymas buvo priimtas. Mačo rezultatas — 7:5 moterų naudai!

Apie moterų šachmatinius sugebėjimus yra įvairių pasakojimų iš seniausių laikų. 1140 metų manuskripte, kuris saugomas Stambule, užrašyta šitokia graži legenda. Vienas arabų didikas buvo aistringas šachmatų mėgėjas. Kartą jam nepasisekė — pralaimėjo visą savo turtą. Norėdamas atsilošti, užstatė savo žmoną gražuolę Dilaram. Bet ir šį kartą jo padėtis partijoje pasidarė beviltiška. Tada jo žmona Dilaram, stebėjusi žaidimą, sušuko vyrui: “Paaukok abudu bokštus, ir mane išgelbėsi!” Paklausęs žmonos patarimo, jis pastebėjo, kad tikrai abiejų bokštų auka jam atneš pergalę. Ir iš tikrųjų jis partiją laimėjo, neprarasdamas savo mylimos žmonos.

AMAZONĖS VANDUO Į SACHARĄ?

Mokslininkai jau seniai suka galvas, kaip sudrėkinti Sacharos dykumą. Žinoma, būtų galima vamzdžiais siurbti jūros vandenį ir juo užpildyti dykumoje esančias daubas. Tokios vandens saugyklos sušvelnintų Sacharos klimatą. Tačiau sūrus vanduo turėtų ir neigiamų pasekmių. Tad Brazilijos ir JAV mokslininkai pasiūlė įdomią ir drąsią idėją — atvesti vamzdžiais vandenį iš Amazonės upės, kuri galinga srove įteka į Atlantą, sudarydama vandenyne kelių šimtų kilometrų ilgio deltą. Siūloma iš jos trijų tūkstančių kilometrų ilgio vamzdžiais siurbti vandenį į Sacharą.

KROKODILIENOS KEPSNYS

Argentinos Pampoje ir Patagonijoje ganoma daugiau kaip 60 milijonų galvijų, 33 milijonai avių, milijonai kiaulių ir paukščių. Pastaruoju metu gyvulininkystės produkciją pajvairino keli krokodilų ūkiai.

Specialistai teigia, kad krokodilų mėsa valgyti sveika: joje nėra cholesterolino. Ūkių savininkai tvirtina, jog krokodilus auginti gana pa-

Vaikų logika

Vaikas nugirdo tėvus kalbant apie namų pardavimą. Jis jiems sako:

— Jokiū būdu jūs negalėsite mūsų namo parduoti, nes jis netilps į jokią mūsų miestelio parduotuvę.

***

— Kodėl, tėveli, užklijavai voką su laišku, — klausia dukrelė, — ar bijai, kad žodžiai neiškrystų?

prasta — jie neišrankūs maistui ir jiems nereikia jokios priežiūros. Svarbiausias rūpestis — saugoti nuo krokodilų žmones ir gyvulius. Šiuo metu vien Santa Fe provincijoje įsteigta 50 krokodilų veisyklų. Tai nedideli, vienas nuo kito atskirti vandens tvenkiniai, kurių kiekviename nardo patinas su 5-6 patelių “haremu”.

Atsiradus mažyliui, patelė jį globoja ir saugo. Mat patinas pavojingas ne tik žmonėms ir gyvuliams: nutaikęs proga, jis gali suėsti ir savo vaiką.

(Mokslas ir gyvenimas)

SENIAUSIAS BUMERANGAS

Anglų žurnale “Nature” rašoma, kad lenkų archeologai vienoje Pietų Lenkijos oloje rado seniausią pasaulyje žinomą bumerangą. Jis padarytas iš mamuto ilties. Jo amžius — 23 tūkstančiai metų. Viena bumerango pusė yra nušlifauta, o kita ne. Ten pat rastas ir dirbinys iš tropikų kriauklės — gal amuletas, gal švilpukas. Bumerangų yra rasta visuose žemynuose, išskyrus Antarktiką. Iki šiol seniausias surastas bumerangas buvo 10 tūkstančių metų senumo.

Mama nupirko savo mažajai dukrytei suknelę su mažais vabaliukais. Dukrelė matė, kaip sode tokius vabaliukus lesa paukščiai. Tada ji sako mamai:

— Mamyte, su šia suknele aš negalėsiu išeiti į sodą, nes paukščiukai gali nulesti visus vabaliukus.

***

Važiavo tėvai su savo sūneliu pro žalmargių karvių kaimenę. Sūnelis klausia:

— Kodėl jos tokios margos. Kas jas taip sulopė?

***

Aušrelė, kuri labai mėgo manų košę, pasigyrė savo draugei:

— Vakar buvau baliuje!

— Ar linksma buvo? — paklausė draugė.

— Nelabai, nes nedavė manų košės.

Raselė savo gimtadienio proga gavo prisukamą meškiuką. Kai jos draugai puolė jį išbandyti, Raselė sušuko:

— Nesukite tiek daug — meškiukui žarnas susuksite!

***

Anūkėlis aplankė kaime savo senelę, kuri buvo veršiukų augintoja. Vaikutis klausia:

— Močiute, tai tu auklėjai tuos veršiukus? O ką tu darai, kai jie neklauso — ar statai į kampą?

Mažas darželinukas klausia darželio auklėtoją:

— Jūs turbūt neturite jokio darbo, kad visą laiką su mumis žaidžiate?

***

— Mama, aš turiu labai gerą balsą, — giriasi pirmaskyrė Dalytė.

— Kodėl tu taip manai?

— Šiandien per skaitymo pamoką mokytoja pasakė: “Tu neskaitai, o dainuoji!”

— Algiuk, kiek tu turi pirštų ant rankų?

— Dešimt.

— O kiek ant kojų?

— Nežinau, nes esu su batais.

TRUMPAI IŠ VISUR

- Lietuvoje, kaip skelbia Plungės rajono laikraštis „Vienybė“, rugpjūčio 7 d. keli dvidešimtamečiai jaunuoliai Plungės kapinėse išvartė paminklus, o viena komjaunuolė moksleivė net šoko ant kapo. Įsikaušę dar papildomai atsinešę degtinės, kapinėse šoko ir dainavo. Tai komunistinio auklėjimo vaisiai.

- Maironio namuose Kaune įrengtas literatūros muziejus, į kurį įjungtas ir Maironio butas. Jame dabar vėl pakabintas Vytauto Didžiojo paveikslas, kitame kambaryje — Maironio portretas kunigo drabužiuose. Maironio buto svečių kambario vieną sieną puošia Vytis.

- Britų rašytoją Graham Greene pagerbė Gorbačiovas, suteikdamas jam garbės daktaro laipsnį. Pažymėtina, kad Graham Greene 1934 m. perėjo į katalikų tikėjimą. Jis yra gimęs 1904 m. taigi jau yra 84 m. amžiaus.

- Lietuvoje, kaip skelbia „Gimtasis kraštas“ Nr. 38, į Dainų šventės repertuarą 1990 metais įtraukta ir V. Kudirkos „Lietuva, tėvyne mūsų“.

- Lietuvoje išleista antra papildytoji Naujojo Testamento laida, paruošta kun. Aliulio. Išspausdinta 20.000 egzempliorių, nors vyskupai buvo prašę 50.000. Kauno seminarijai paskirta 700 egz., Lietuvos vyskupijoms 11.400 egz., o 2.000 skirta Lietuvos evangelikams ir lietuviams, gyvenantiems Latvijoje, Lenkijoje, Gudijoje.

- Vilniaus lietuviai kreipėsi į miesto komitetą, prašydami įregistruoti naujai norimą įsteigti parapiją ir savomis tikinčiųjų lėšomis leisti pasistatyti bažnyčią, nes naujuose rajonuose gyvena apie 100 tūkstančių žmonių, kurių tarpe yra daug tikinčiųjų, ir jiems susidaro daug nepatogumų vykti į senamiesčio ar miesto bažnyčias. Po pareiškimo pasirašė 31 žmogus, nors pagal įstatymus užtenka 20. Buvo gautas neigiamas atsakymas. Tada 1988 m. rugpjūčio 8 d. tikintieji pakartotinai padavė prašymą, pažymėdami, kad Maskvoje viename iš naujųjų rajonų buvo duotas leidimas statyti naujus maldos namus. Jei buvo duotas leidimas stačiatikiams, galėtų būti duotas ir Lietuvos katalikams.

- Visoje Lietuvoje renkamos lėšos Stalino aukų paminklui pastatyti. Tam tikslui rengiami koncertai. Vilniaus sporto rūmuose, kur daugiau telpa žmonių, buvo atlikta „Requiem“, dalyvau-

jant solistams : N. Ambrazaitytei, Ir. Apanavičiūtei, V. Daunorui, L. Larinui. Giedojo du chorai: televizijos bei radijo ir Kauno akademinis choras su Lietuvos filharmonija. Tas operinis gedulo kūrinys buvo vėliau atliktas Kaune, Panevėžy, Alytuje, ir vis sporto salėse, kad žmonės galėtų sutilpti.

- Sovietų Sąjungoje, kaip rašo Maskvos laikraštis „Ogoniok“, legaliai klinikose per metus įvykdoma 8 milijonai abortų. Kita tiek jų padaroma ne tose klinikose. Socialistiniuose Europos kraštuose padaroma abortų 6-10 daugiau negu vakarų kraštuose.

- Raseinių bažnyčioje rugsėjo mėnesį įvyko koncertas tema „Maironis ir muzika“. Dainavo Kauno valstybinis choras Maironio kūrinys. Maironio eiles skaitė aktorius L. Noreika. Tokie Maironio kūrybos koncertai jau anksčiau buvo atlikti 38 vietose, bet Raseiniuose — pirmą kartą bažnyčioje, išnešus Švenčiausiąjį. Bažnyčios klebonas V. Griganavičius pamoksle kalbėjo: „Neturite maldaknygės, imkit ir skaitykit Maironį“. Tokiems koncertams parinkta Jurbarko bažnyčia, Vilniaus katedra, Kauno arkikatedra. Pajamos skiriamos paminklui stalinizmo aukoms atminti. Raseinių koncerto pajamos skirtos Maironio gimtinės atstatymui.

- Lietuvos TSR Ministrų Taryba 1988 m. rugsėjo 20 d. priėmė nutarimą, anuliuojantį 1949 m. kovo 19 d. nutarimą „Dėl buožių iškeldinimo iš Lietuvos TSR teritorijos“ ir 1951 m. rugsėjo 29 d. nutarimą „Dėl buožių ir jų šeimų iškeldinimo iš Lietuvos teritorijos“, taip pat nutarė, kad asmenų iškeldinimas pagal šiuos nutarimus yra neteisėtas, nepagrįstas ir kad jie pripažinti reabilituotais. Reabilituotų asmenų turtą, konfiskuotą juos iškeldinant, numatyta tvarka grąžina rajonų ir miestų vykdomieji komitetai” - tokią žinią paskelbė „Gimtasis kraštas“ Nr. 39.

- Lietuvoje, Linkmenyse (Ignalinos r.), 1988 m. rugpjūčio 14 d. iškilmingai pašventintas kryžius, kurį pastatė „Vilties“ kolūkis.

- JAV senatas priėmė rezoliuciją, kuria Sovietų valdžia prašoma sugrąžinti tikintiesiems Vilniaus katedrą. Rezoliucijoje senatoriai paragino JAV prezidentą ir Valst. sekretorių tą reikalą iškelti pasikalbėjimuose su atsilankiusiu Sovietų užsienio reikalų ministeriu.

Juoz. Pr.

TRISDEŠIMTASIS “LAIŠKŲ LIETUVIAMS” KONKURSAS.

Šių metų konkursui tiek suaugusieji, tiek jaunimas (iki 25 metų) gali pasirinkti bet kurią temą iš čia siūlomų:

1. Moralė be religijos?
2. Rasinis klausimas.
3. Religinio atšalimo priežastys.
4. Dėl ko kai kurie žmonės meta savo religiją ir ieško kitos?
5. Koks skirtumas tarp tavo buvusio vaikystės Dievo ir dabartinio?
6. Ko lauki iš Bažnyčios ir kunigų?
7. Moters vieta Bažnyčioje.
8. Dėl ko trūksta pašaukimų į dvasinį luomą?
9. Seksualinis auklėjimas.
10. Ar žmogaus išorė atspindi jo vidų?
11. Kaip jautiesi vyresniųjų kompanijoj?
12. Laisvė, teisės, pareigos.
13. Kur žmonija eina pirmyn, kur atgal?
14. AIDS įtaka žmonių, ypač jaunimo, moralei.
15. Ištikimybės principams ir tolerancija kitaip manančiam.
16. Ko reikia mūsų spaudai?
17. Kokių reformų reikėtų jaunimo organizacijoms?
18. Kokie auklėtojai (mokytojai) jaunimui patinka?
19. Draugų įtaka (Peer pressure).
20. Kuo dabartinis jaunimas labiausiai domisi?

Čia pateikta konkurso straipsniams medžiaga. Temas galima ir kitaip formuluoti. Galima rašyti ir daugiau negu vieną straipsnį, bet premija bus duodama tik už vieną. Jaunimas turi pažymėti, kad straipsnis skiriamas jaunimo konkursui; jeigu nebus pažymėta, tai straipsnis bus dedamas į suaugusiųjų kategoriją. Straipsniai turi būti tokie, kad tikėtų spausdinti “Laiškuose lietuviams”. Jaunimo rašiniai turėtų būti bent 2-3 mašinėlė rašytų puslapių, o suaugusiųjų — bent 4-6 puslapių. Žinoma, gali būti ir ilgesni. Neatidėliodami rašykite jau dabar, kad laiku pabaigtumėte ir atsiųstumėte.

Straipsniai turi pasiekti redakciją ne vėliau kaip kovo mėn. 1 dieną. Autoriai pasirašo slapyvardžiu, o į atskirą vokelį įdeda savo tikrąjį pavardę, adresą ir telefoną. Laimėtojams premijos bus įteiktos “Laiškų lietuviams”metinėješventėje balandžio mėn. 9 d. Jaunimo centre. Premijoms turime 1.600 dolerių. Premijų skaičių ir didumą nustatys konkurso vertinimo komisija, kuri bus paskelbta vėliau.

ŠIŲ METŲ EKSKURSIJA

Kaip jau buvo minėta, šiais metais nutarėme aplankyti Angliją, Graikiją ir Turkiją. Gegužės mėn. vidury išskrisime per Londoną į Graikiją. Pabuvoję Graikijoje, laivu aplankysime žymesniašias Graikijos salas ir nuplauksime į Turkiją. Iš Turkijos lėktuvu grįšime į Londoną. Anglijoje pasiliksime keletą dienų. Kurie Anglijoje nenorės pasilikti, galės tuoj grįžti namo. Smulkesnių informacijų duosime kitame numeryje, bet galite informaciją gauti ir ekskursijai registruotis šiuo adresu: American Travel Service Bureau, 9727 S. Western Avė., Chicago, IL 60643. Tel. (312) 238-9787.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarlis. Techn. redaktorė—Teresė Pautieniūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Tel. (312) 737-8400. “Draugo” spaustuvė. Metinė prenumerata — 10 dol., atskiras numeris — 1 dol.